

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugo-
slaviji 120 Din, za
inozemstvo 140 D

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
i stolp, peti vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem g
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljke in
dneva po preizku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništva
telefon št. 2050, upravnistva št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Cekovni
račun: Ljubljana šte. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevski 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Nemci bodo volili

Tretji nemški povojni parlament izvoljen 27. decembra 1924 je šel narazen in prepustil narodu, da izreče 20. maja novo politično sodbo. Na šolskem zakonu, katerega je Stresemannova liberalna ljudska stranka vključil v dogovor, ki ga je skupno z nemškimi nacionalci sklenila s centromom v januarju lanskega leta, sedaj v parlamentu odklonila, se je vladna koalicija razbila ter je bila izključena vsaka možnost kake druge delazmožne vlade tako, da so bile volitve edini izhod. Neposredno za francoskimi aprilskimi se bodo vrstile nemške majske volitve. Evropskega pomena jim torej ni odrekati. Zato je razhod nemškega parlamenta važen za sleherno državo; je važna njegova bilanca še bolj pa perspektive, ki se nam odkrivajo kot napoved bodočega volivnega izida.

Zadnja vlada je nosila vse znake bojujočega se naroda za ideale, ki jih je prinesel izid svetovne vojne: za socialno, demokratično nemško republiko, za vzgojen političen narod, za oklenitev države 70 odstotnega delovnega ljudstva, za sporazum med evropskimi narodi, predvsem s Francijo in za notranjo duhovno in gospodarsko obnovo. V tem pogledu je bila zadnja vlada velik nedostatek in zastoj iščemo kakega dela, ki bi imelo kličaj trajen pomen. Že ko se je sestavila, je opozicija namigavala na predvojne pruske razmere, ko sta se centrum in pruski konservativizem dobro razumela. Ta trudni dvom nad značajem centruma je šel tako daleč, da je demokracija pisala poslovilna pisma na centrum, da je eden njegovih najtalentiranejših voditeljev dr. Wirth izrekel zvezi brezpogojni »Proti«, da je telo v stranki sami. Ali pa je kulturna podlaga bila vredna, da se je žrtvovala tradicija, socialna politika, ljudska ideja v notranji in zunanji politiki Nemčije?

Nobenega dvoma ni, da je kulturno vprašanje v Nemčiji važno in nevarno, zlasti za katolike. V šolskem vprašanju vlada že od prevrata sem popolna zmešnjava; nemška šolska mladina je takorekoč prepuščena slučaju in v posameznih deželah je grozil naravnost kulturni boj, zlasti tam, kjer so socialisti v večini. Enako pereče je vprašanje razmerja med cerkvijo in državo v Prusiji. Oboje je upal urediti centrum s sedanjo vlado. O šolskem zakonu so se zedinili v glavnih smereh, o pruskem konkordatu, katerega naj bi forsirala zlasti berlinski nuncij Pacelli in vatislavski kardinal Bertram, se je govorilo, da je prišlo do nekega sporazuma med Hindenburgom, Stresemannom in katoliškimi voditelji. Ne prvo, ne drugo se ni izpolnilo. Nasprotno: parlamentarna debata je namignila, da stoji Nemčija pred težko kulturno borbo, ki bo že itak needini narod razklala še globlje.

Presoja notranje politike in socialne plati, v kolikor zanima tudi izvennemški svet ni težka. Osnova, ali za federalizem ali centralizem, ni prišla z mrtve točke. Sicer se je Marks po dunajskem obisku razgovorjal z Bavarci v Monakovem, je zborovala posebna konferenca dežel v Berlinu, a preko debate, ugotovitve slabega stanja, stvar ni prišla. Socialno-politično so najznačilnejša tale dejstva: Stalno naraščanje levičarskih glasov pri vseh občinskih in deželnih volitvah; nekaj štrajkov, zlasti zadnji v srednji nemški kovinski industriji. Barometer je pa tudi centrum sam. Pred kratkim je Stegerwald, ki velja za voditelja krščanskega delavstva in simpatizerja z desnico, odklonil Marksove doklade uradništvu, obsodil stranko, ker da se premalo briga za delavstvo. Spor je šel tako daleč, da so se pojavili glasovi o posebni krščanski delavski stranki, če centrum ne nastavi levičarskemu mišljenju volivstva obeh ušes...

Vsekako pa nas najbolj zanimajo zunanje politične težnje in uspehi razgnanega parlamenta. Najtočnejšo karakterizacijo so pač podali socialisti, ko je odstopila prejšnja in se je sestavila sedanja vlada. Tajne pogodbe z Rusijo; tajna dobava vojaškega orožja; tajno oboroževanje nemške mladine; šovinizem na vzhodu in nezaupljivost pri Francozih in Belgijcih. Sicer so nemški nacionalci pristali na smer, kakor jo zastopa v nemški zunanji politiki Stresemann. Toda objubljenost se ni storjeno in ista stranka je na shodih, v tisku in končno v parlamentu preklincevala, kar je Marksu obljubila. Zato je Thoiry, kjer sta se Briand in Stresemann razgovarjala o možnosti izpraznitve Porenja, ostal brez uspeha, ker Briandu nemški nacionalci niso bili ravno najboljše jamstvo. Zato smo opazovali v tej politiki nekako polževo pot. Preko Locarna in Zeneve do izpraznitve Kölnske cone zunanje politični voz ni mogel naprej in Briand je jasno povedal, da naj Stresemann najprej, predno se sproži kak aktualen problem, počaka na volitve... Ob nemško-poljski meji stojite obe straži »Gewehr beim Fuss«, faktično pa ob-

Generali brez armade

r Belgrad, 2. apr. (Tel. »Slov.«) Generali brez vojske Boža Maksimovič, dr. Milan Stojadinovič in dr. Momčilo Ninčič so dali duška svojemu ogorčenju, da je javnost tako naglo nanje pozabila. Vsi trije so v našem javnem življenju igrali odlično vlogo, sedaj pa se jim zdi čudno in nemogoče, da jih je nova doba v razvoju naše državne politike tako nepričakovano zatekla in pogazila, da jim ravno radi tega preti izločitev iz političnega življenja. Čudno je pri stvari to, da se ti gospodje za časa volitev niso spomnili napadov na Vukičevića in vlado, ko smo jih imeli priliko videti skoro vsakodnevno v kabinetu predsedstva ali notranjega ministra. Še bolj čudni so argumenti, s katerimi ti gospodje nastopajo.

Boža Maksimovič se postavlja v pozo čuvarja naših interesov nacionalne politike v Vojvodini. Po njegovem mišljenju je največja krivda sedanje vlade ta, ker Madjari v občinskih uradih lahko govorijo v svojem materinem jeziku. Ne glede na odredbe mednarodnih pogodb, proti katerih reviziji smo in bomo vedno, smo mnenja, da osnovnih človeških pravic ni treba odrekati v benemu državljanu. Prepričani smo, da bomo za našo občo narodno stvar več storili z lojalnim in taktičnim postopanjem proti vsem in vsakomur in z objektivnim delovanjem, kakor pa s preganjanjem in zatiranjem. Končno pa se take tirade smešno slišijo iz ust bivšega notranjega ministra, ki je prvi sprejel Madjare v volivne imenike, da so lahko volili njega, dr. Stojadinoviča in tovariše.

Dr. Milan Stojadinovič nastopa previdneje in kritizira predvsem popularno finančno krizo in gospodarsko stanje v državi. Morda ima teoretično v gotovih pogledih na razne reforme celo prav, vendar pa kot znani fanatčni strokovnjak ne bi smel pozabiti, da se finančne in gospodarske krize ne pojavljajo čez noč, marveč da so v veliki meri navadno posledica dotedanjega načina gospodarstva, zapletljivost in okolnosti, za katere ne more biti kriv dotični, ki se je v njih vrtineu ravno pojavil. Dr. Stojadinovič bi moral sam najbolje vedeti, kake uspehe je imel v viadi nacionalnega bloka, katerega režim se nikdar več ne bo povrnil v naši državi, ne da bi ga kot poslanca, izvoljenega v Crni gori hoteli vprašati, kako je danes tam in kako je bilo, ko je bil on eden izmed najodgovornejših činiteljev naše finančne in gospodarske politike.

Na večeršnjem in nedeljskem zborova-

nju v Velikem Bečkereku se je tema dvema pridružil tudi dr. Ninčič, ki pa je bil najopreznnejši. Par besed kritike, ki jih je spregovoril, je bilo izgovorjenih zelo previdno, vendar pa se lahko razlagajo na razne načine. Mislimo, da tudi Ninčič sam ve, zakaj se je umaknil, ker je tudi on sam to dovolj označil v znanem obvestilu, ki ga je takrat dal javnosti. (Tiranska pogodba.)

To so trije prvaki NRS, ki so zadnje dni pričeli nastopati proti obstoječemu stanju. Njihova akcija je povsem osamljena. Ne samo, da ne more imeti nobenega pomena za spremembo političnega položaja, marveč je tudi dejstvo, da je vse njihovo delovanje povsem delovanje njih samih, ne da bi imeli kogarkoli za seboj. Radikalni klub je prej ko slej čvrst.

Nasproti taki akciji teh treh generalov brez vojske pa je vzbudil veliko pozornost nastop Ljube Davidoviča, predsednika DS, ki je na večerajšnji seji v svojem govoru z vso odločnostjo in tako jasno, kakor doslej še nikdar, nastopil v obrambo sedanje vlade. Priporočal je, da jo vsi, ki jim je blagor države res na srcu, podpirajo. S svoje strani ugotovljamo samo to, da je delovanje nekaterih nezadovoljnejšev popolnoma izolirano, in kar je glavno, brez vsakega pomena za presojo splošnega položaja.

Kako bomo plačevali dolgove

r Belgrad, 2. aprila. (Tel. Slov.) Ministrski svet je imel danes dolgo sejo, ki je trajala od 5. do 9., pod predsedništvom Velje Vukičevića. Na to sejo sta bila povabljeni tudi guverner Narodne banke dr. Novakovič in vseučil. profesor dr. Spasojevič. Govorilo se je o stabilizaciji dinarja in o načinu plačevanja vojnih in predvojnih dolgov Franciji, radi katerih se je že zunanji minister dr. Marinković ob podpisu prijateljskega pakta s Francijo pogodil, da se način plačevanja teh dolgov uredi pred mednarodnim sodiščem v Haagu, ki naj določi, kako naj se tolažijo odredbe glede plačevanja teh dolgov, to je ali v zlatu ali v papirju. Razprava o tem težavem vprašanju se bo nadaljevala jutri na seji ministrskega sveta ob 9. dopoldne. Danes je ministrski svet samo zaslišal oba strokovnjaka ter se z njima razgovarjal o drugih vprašanjih, ki so s tem v zvezi.

Zakaj so Albanci zaprli mejo?

r Belgrad, 2. apr. (Tel. »Slov.«) Odpravnik poslov albanskega poslanštva v Belgradu dr. Stila je danes dopoldne obiskal pomočnika zunanjega ministra g. Pavloviča. Pri tej priliki je Stila obvestil Pavlovič o vzrokih zaprtja albanske meje proti naši državi ob ohridskem jezeru. Albanski odpravnik poslov je dejal, da se je meja zaprla radi tega, ker se je v ohridskem okrožju pojavila epidemija tifusa.

r London, 2. apr. (Tel. »Slov.«) Zaveštev albanske meje proti Jugoslaviji se tukaj razlaga kot političen akt albanske vlade. Misli se, da je albanska vlada samo radi forme navedla tifus, ki naj obstoja na jugu naše države. Ker pa obstojajo vesti, da se pripravljajo z albanske in bolgarske meje vpadli v Jugoslavijo, je ta sklep albanske vlade napravljen v angleških diplomatskih krogih zelo mučen vtis. Po vestih iz Rima bodo napadi komitazev iz Albanije in Bolgarije skupno organizirani in se bodo pričeli v maju.

r Rim, 2. apr. (Tel. »Slov.«) Vesti o zatvoritvi albanske meje proti Jugoslaviji niso tukaj prišle nepričakovano. V diplomatskih krogih se izjavlja, da je albanska vlada morala k temu pristopiti, ker je v Jugoslaviji v Ohridu izbruhnil tifus. Z druge strani se pa govori o četaških napadih, ki se bodo v aprilu izvršili z albanske in bolgarske strani preko južne meje. Zadeva se smatra za diplomatsko borbo, ki prihaja nepričakovano, ki je pa v

zvezi z vprašanji, o katerih se je razpravljalo na poslednjem zasedanju Sveta Društva narodov.

r Belgrad, 2. apr. (Tel. »Slov.«) Zatvoritev albanske meje, ki jo je odredila albanska vlada, se smatra v tukajšnjih krogih kot preventiven ukrep albanske vlade. Vendar se temu koraku ponekod pripisuje važnejši politični pomen, ker je albanska vlada napravila ta ukrep ravno v času, ko smo pričeli s pogajanjmi z Italijo radi obnovitve prijateljske pogodbe in da se odstranijo vsa sporna vprašanja med nami in Italijo, v katerih igra tiranska pogodba zelo veliko in važno vlogo. Kar se tiče motivacije, s katero je albanska vlada nasproti naši državi nastopila, smo obveščeni, da se je epidemija prenesla preko albanske meje v našo državo. Naše oblasti so takoj storile vse potrebno, da se razširjenje epidemije prepreči. Obmejne oblasti so v tem oziru dale že pred tem potrebna navodila. V splošnem se smatra, da vsa zadeva ne more imeti močnejšega odmeva.

Rothermera vabijo na Slovaško.

v Praga, 2. apr. (Tel. »Slov.«) Zadnja Rothermereova akcija v Italiji se v slovaških krogih zelo točno opazuje. V oficijelnem organu slovaške ljudske stranke »Slovaku« odgovarja Rothermereu odgovorni urednik Josip Sivak in ga vabi, naj si Slovaško vsaj enkrat sam osebno ogleda, da jo spozna.

končno izkristalizirala orijentacija: ali politika maščevanja, ali politika sprave in miroljubnosti. Vsi znaki kažejo, da bo doživela desnica občuten poraz, da bodo narastli levičarski glasovi, da bodo nemški nacionalci od bodoče vlade izključeni. Če se to zgodi, bo Evropa imela enega nacionalističnega hujskaca manj in bo za korak bližje h kontinentalnemu evropskemu bloku strpljivosti, miroljubnosti in prijateljstva.

Kujundžič - poštini minister

r Belgrad, 2. apr. (Tel. »Slov.«) Podpisan je ukaz, s katerim je imenovan za poštnege ministra Bogoljub Kujundžič. Včera j polpodne je prisegel v predsedništvu vlade. Prisegi so prisostvovali vladni predsednik Vukičević, skupščinski predsednik dr. Perić in notranji minister dr. Korošec. Novi poštini minister se je rodil v Livnem v Bosni. Gimnazijo je dokončal v Sremskih Karlovcih, pravo pa je študiral na Dunaju in v Zagrebu. Odvetniški izpit je položil v Belgradu. Med vojno je kot avstrijski rezervni častnik stopil v srbsko vojsko. V bitki pri Bileči je bil težko ranjen. Kot ranjenec s svojimi tovariši šel preko Albanije v Rim, kjer se je zdravil. Ko je ozdravil, je bil prideljen vojaškemu poslanštvu, nato pa Jugoslovanskemu odboru, čigar član je bil. Po vojni je bil večkrat predsednik dobrovoljske zveze. Narodni poslanec je postal leta 1925. Leta 1926 je bil podtajnik v gozdarsko-rudarskem ministrstvu pod Uzunovićevno vlado. Sedaj je podpredsednik radikalnega kluba.

Minister Korošec v ardienci.

r Belgrad, 2. apr. (Tel. »Slov.«) Nj. V. kralj je včera j sprejel ob 5 popoldne v avdienco notranjega ministra dr. Korošca. Avdiencia je trajala do 7.

Naš poslanik v Budimpešti

r Budimpešta, 2. aprila. (Tel. Slov.) V zvezi s prihodom novega jugoslovanskega poslanika Lukoviča piše »A Regel«, da je v poslednjih letih bila Jugoslavija zastopana v Budimpešti samo po odpravniku poslov. Sedanje imenovanje Lukoviča pa pomeni, da smatra jugoslovanska vlada to zelo važno diplomatsko mesto.

Romuni ne dobe svobodne cone v Solunu

v Atene, 2. apr. (Tel. »Slov.«) Demantira se, da bi grško-romunska trgovinska pogodba imela klavzulo o priznanju romunske cone v Solunu. Zunanji minister Mihalokopulos je Titulescu samo predlagal, da naj se Romunija za svoj tranzitni promet poslužuje grške svobodne cone v Solunu.

V četrtlek usmrtilcev komitazev.

v Atene, 2. apr. (Tel. »Slov.«) Usmrtilcev obsojenih komitazev Nanova in Kuletiča, ki sta nameravala izvršiti atentat v Solunu, se bo izvršila v četrtlek.

Pogoji grško-turške pogodbe

v Atene, 2. apr. (Tel. »Slov.«) Zunanji minister Mihalokopulos je jasno izjavil turškemu zunanjemu ministru, da morejo grško-turška pogajanja samo tedaj napredovati, če Turčija prej sprejme grški predlog o končnoveljavnem dogovoru glede odškodnine za izmenjavo grško-turškega prebivalstva.

Grkom se mudi z volitvami.

v Atene, 2. apr. (Tel. »Slov.«) Predsednik Konduriotis nujno zahteva, da se določijo volitve v senat, ker bo sicer demisijoniral in se umaknil iz političnega življenja.

Albanski proračun.

v Tirana, 2. apr. (Tel. »Slov.«) Po eks- pozeju finančnega ministra Starova je bil proračun za 1928-29, ki izkazuje dohodkov 28.6 milijonov zlatih frankov, izdatkov pa 27 milijonov, izročen finančnemu odboru. Ahmed beg Zogu je v svečani avdiijenci sprejel romunskega poslanika Tantafiresca, ki mu je predložil svoja poverilna pisma.

Italijanski prestolonaslednik v Jeruzalemu

v Jeruzalem, 2. apr. (Tel. »Slov.«) Italijanski prestolonaslednik Umberto je v nedeljo dospel v Jeruzalem. Angleški komisar Plumer mu je priredil svečan sprejem, ki se je opazil poseb o zato, ker se v Angliji z več strani priporoča, da se mandat v Palestini odstopi Italiji.

Umberto se poroči v Belgiji.

v Rim, 2. apr. (Tel. »Slov.«) Zaroka italijanskega prestolonaslednika Umberta z belgijsko princezino Marijo se bo izvršila takoj, ko se prestolonaslednik vrne s svojega potovanja iz Palestine. Cerkvene in civilne poročne slovesnosti se bodo izvršile v tirinskem gradu.

Lepota pomladi lepota barv

Prinašamo veliko izbiro ženskih čevljev najnežnejših barv kot označevalce pomladi.

Vse stvariteljsko in umetniško delo obutelnje proizvodnje se je osredotočilo v elegantnih linijah in izpolnjuje želje vsake dame.

Poglejte naše izložbe! Posetite nas!

Din 229°-

Vrsta 5655 — 60371.
Barva: Drap-roza-lak.

Din 229°-

Vrsta 5645 — 80318.
Barva: Drap-modra-oxblood.

Din 249°-

Vrsta 9645 — 80723.
Barva: Drap-rjava-oxblood-siva.

Ratna

Priporoča se Vam, da si pri nakupu ogledate prvovrstne spalnice, jedilnice, kuhinje in dr. pohištvo. Cene konkurenčne. Točna postrežba. Zahtevajte cenik.

ANDREJ KREGAR tovarniška zaloga pohištva
ST. VID nad Ljubljano (nasproti kolodvoru Vizmarje)

Kostanjeva drva

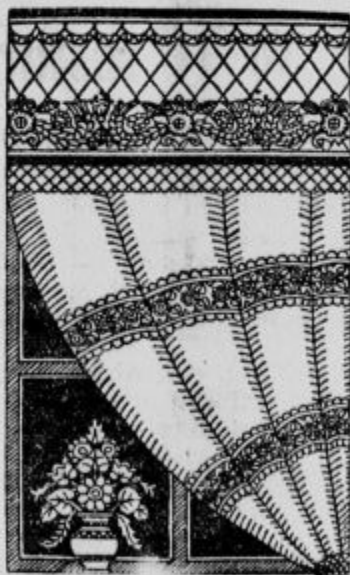
za tanin in smrekovo skorjo oziroma čreslo plačujem po najugodnejših dnevnih cenah in proti takojšnjemu, na željo akreditivnemu plačilu.

Ernest Marinc, Celje,
Zrinskega ul. 4. Telefon interurban št. 136.

L. Mikuš - Ljubljana

priporoča svojo zalogo dežnikov, solnčnikov in sprehajalnih palc
Popravila točno in solidno

ZAVESE

Velika izbira!

A. & E. SKABERNE, Ljubljana

Mlekarska zadruga na Vrhniki

R. Z. Z. O. Z.

Največje in najmoderneje podjetje te vrste v naši državi. Proizvaja polnomastni ementalški sir v hlebih po 80—90 kg, dalje II. vrste (polementalški) sir v hlebih po 25—35 kg in trapistovski sir v malih hlebih. — Veletrgovci znaten popust.

Solidna postrežba!

Najnižje cene!

Svarilo in posebno opozorilo!

Različne konkurenčne firme izdelovalcev harmonik izdelujejo in prodajajo harmonike na naše ime. Opozarjamo naše cenj. odjemalce, da že nad dve leti ne prodajamo harmonik in tudi ne materijala našim konkurentom. Vsaka prodaja Lubas harmonik od drugih izdelovalcev in drugih tvornic pod našo firmo je po zakonu kazniva. Nadalje tudi ne sme nihče Lubas harmonik z značko „am Griffstock“ in pa specialno mehaniko izdelovati. Ponarejevalci, kateri se v zadnjem času zelo množijo, niso v stanju ustvariti kaj dobrega. Naše rokodelstvo se je treba dobro izučiti. Največ jih kvari doma in potem pravijo, da izdelujejo Lubasove harmonike. Lubasove harmonike so kvalitetno delo, precizijski instrumenti, katere samo mi v naših največjih moderno opremljenih tvornicah harmonik v Avstriji izdelujemo in prodajamo v njenih nasledstvenih državah. Ne dajte se premotiti in kupite naše harmonike le pri nas ali pri našem zastopniku Ivanu Savniku v Kranju in Antonu Savniku v Škofji Loki.

Avstrijska izdelovalnica harmonik

Fran Lubas & sin, Klagenfurt, Avstrija

Vljudno naprošamo naše cenj. odjemalce, da opremito pisma z znamko Din 3°, dopisnice pa Din 1°50. Ostalo, kar se tiče vsebine, ostane kakor sedaj v slovenščini.

PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG D.D., LJUBLJANA

prodaja po najugodnejših cenah in samo na debelo

Premog domači in inozemski za domačo kurjavo in industrijske svrhe.
Kovaški premog vseh vrst.
Koks livarniški, plavžarski in plinski.
Brikete.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Miklošičeva 15/I.

Podpisana tvrdka naznanja cenjenim odjemalcem, da je začela z razpečevanjem svojega po monakovskem načinu varjenega

BOCK-PIVA

predvojne kakovosti in najvljudneje vabi na obilna naročila
PIVOVARNA „UNION“, MARIBOR

Zadružna gospodarska banka d.d.

Brzotav. naslov: Gospobanka Ljubljana, Miklošičeva cesta 10 Telefon št. 2057, 2470 in 2979

Kapital in rezerve skupno nad Din 16.000.000.—, vloge nad Din 300.000.000.—

Izvršuje vse vrste bančnih poslov pod najugodnejšimi pogoji. Prodaja obveznic 7% drž. invest. posojila ter 2 1/2% vojne odškodnine in vseh vrst vrednostnih papirjev tudi na obroke pod zelo ugodnimi pogoji.

Glavno in največje zastopstvo v Sloveniji za prodajo srečk Državne razredne loterije.

Kaj je novega

KOLEDAR.

Sreda, 4. aprila. Rihard, Hionija, Abundij, Pankracij. — Jutri: Izidor Sev.

Dunajska vremenska napoved za 3. april. Oblačno, od časa do časa dež, temperatura nižja. V severnih Alpah živahni severozapadni vetrovi.

ZGODOVINSKI DNEVI.

3. aprila: 1873. se je preosnoval volilni red za avstrijski drž. zbor. Število poslancev se je zvišalo od 203 na 351. Volitve direktne, toda še vedno v skupinah: veleposestva, mesta, trgovske zbornice in kmetijske občine. — 1862. je v Sevilli umrl slikar Bartolomé Esteban Murillo. — 1783. se je rodil ameriški pisatelj Washington Irving. — 1838. se je rodil državnik L. M. Gambetta. — 1848. se je rodil francoski pisatelj Georges Ohnet. — 1897. je umrl komponist Johannes Brahms. — 1914. je umrl pesnik Paul Heyse. — 1912. je bil pl. Cuvaj imenovan za kralj. komisarja na Hrvaškem.

★ **Razpisane zbirke knjig** po zelo znižanih cenah za stare in nove naročnike Slovenca nudijo tako izbiro, da se je že prvi dan odzvalo nepričakovano veliko naročnikov. Poleg skrajno nizkih cen obstoji glavna ugodnost v tem, da si naročnik nevsedne knjige v posameznih zbirkah lahko nadomesti s knjigami iz drugih zbirk. Vsa naročila je nasloviti na upravo »Slovenca« v Ljubljani. Knjige pa razpošilja iz prijaznosti Jugoslovanska knjigarna. Zaradi reda prosimo, da vsak naročnik naš tozadeven razpis natančno prečita in naj bodo naročila kratka in jasna.

★ **Oglase za velikonočno številko** sprejema uprava našega lista do petka, 6. aprila popoldne. V interesu gg. interesentov pa je, da oddajo oglase že danes ali jutri, ker se v zadnjem hipu ne more dobro postreči ne z obliko in ne s prostorom. To velja tudi za male oglase. Izvzete so samo osmrtnice, ki se sprejemajo še v petek popoldne.

★ **Iz vojaške službe.** Napredoval je za generalštabnega polkovnika podpolkovnik Viljem Klobučar; za polkovnika v pehoti podpolkovnik Viktor Andrejka; za podpolkovnika major Rudolf Ukmar; v sanitetni stroki za polkovnika podpolkovnik dr. Dobrivoj Stojnič; v sodni stroki za podpolkovnika major Gustav Dolinšek; v žandarmeriji za polkovnika žandar, podpolkovnik Sava Popovič; v pehoti za majorja kapetan I. razr. Emanuel Šufalaj. — V nedeljo popoldne je predstavil poveljnik vojne akademije general Josip Kostić Nj. Vel. kralju 200 gojencev-narednikov, ki so sedaj dovršili nižjo vojno akademijo. Po svečanem nagovoru Nj. Vel. kralja, so bili gojenci pogoščeni. — V pehoti so napredovali v čin podporočnika sledeči gojenci-naredniki: Rudolf Perhinek, Anton Sekelj, Fran Krajina, Rudolf Šfensek, Vladimir Helman, Anton Pešut, Anton Cimerman, Rudolf Horaček, Ivan Holeček, Miloslav Petrič, Viktor Benedik, lojzij Uršič, Dragan Mikuš, Ivan Hočvar, Dra-

gotin Žerjal, Dušan Šorko, Vicko Hrast, Rihard Lazer, Mirko Kovačič, Fran Nemec. V artileriji: Dragotin Prosen, Jakob Jankovič, Ivan Strukelj. V inženjski stroki: Vladimir Predavec.

★ **Veroučiteljem!** Vabim veroučitelje naj čimprej predložijo direktno računovodstvu delegacije ministrstva financ, odsek za ljubljansko in mariborsko oblast v Ljubljani prijave veroučnih ur za dobo od 1. nov. 1927 do 31. marca 1928, posebne prijave za potnino pa za čas od 1. sept. 1927 do 31. marca 1928. — Prosvetni inspektor: Kotnik.

★ **O katehetskimi zaostalih honorarijih, potninah in kongrualnih izplačilih** po novi uredbi prinese »Vzajemnost« podrobnejše poročilo. — Š.

★ **Slomškova družba.** Ker ima na veliko sredo ob pol 11 S. Š. M. svoj redni občni zbor, zato bo Slomškova družba pričela s svojim zborovanjem že ob pol 9, da bo mogoče udeležiti se članom tudi rednega občnega zbora S. Š. M. Na zborovanju Slomškove družbe pričakujemo radi aktualne teme veliko udeležbo in manjkati ne sme noben naš član, ki mu je kaj na tem, da usmerimo tok po delovni šoli v prave strome. — Š.

★ **Na belo nedeljo 15. aprila** se vrši po rani sveti maši shod SLS pri Sv. Marjeti ob Pesnici v gostilni Kramberger. Govorita nar. poslanec g. Zebot in oblastni poslanec g. Supančič. Somišljeniki od blizu in daleč, vsi na shod!

Sivi ali drap za pomlad

Din 189.—

Voika

(bivša Mahrova šola)

★ **Oglasi v Slovencu** imajo vedno uspeh. V zadnjem času je nek obrtnik inseriral samo enkrat in dobil celih 60 ponudb. Prepričajte se sami in inserirajte!

★ **Imenovanje za častnega občana.** Dne 2. aprila je bila izročena diploma častnega občanstva občine Sv. Peter pri Mrboru g. Josipu Dejnjaču. Novi častni občan je služboval kot učitelj pri Sv. Petru celih 34 let.

★ **Mož in žena na mrtvaškem odru.** V St. Janžu pri Rečici je umrla pred dnevi blaga mati Marija Melave, p. d. Bršnjotova v visoki starosti 86 let. Dan pozneje, za ženo je zatisnil za vedno oči njen mož Florijan Melave v starosti 77 let. Rajni je bil vzoren gospodar, zaveden katoličan in vedno trdno v vrstah naše stranke. V svojem življenju je obiskal znamenita božja pota kakor: Jeruzalem, Lurd in Kim. Rad in zanimivo je pripovedoval iz teh daljnih potovanj. Blagopokojna sta bila zlatoporočena.

★ **Upokojitev.** Na lastno prošnjo sta bila v mariborski moški kaznilnici upokojena višja paznika gg. Cvijanovič in Sever.

★ **Novi uslužbenški davek.** Vse potrebne tabele za preračunavanje davka na dohodek od nesamostalnega dela in poklica (uslužbenški davek), kakor tudi »Seznamek o odtegnjenem davku« je založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani, kjer se tiskovine dobe.

★ **Županska volitev v Sodražici.** Iz Sodražice se nam piše: Pretekli teden ste poročali o naši županski volitvi. Dopisnik Vam je poslal gola imena, kakor bi hotel zabrisati v

javnosti, da je danes sodraški župan prvi demokrat Evgen Ivanc. Prišel je do tega častnega mesta s pomočjo Antona Lovrenčiča in štirih njegovih odbornikov, ki so pri ožji volitvi njemu oddali svoje glasove. Kljub temu je še le žreb odločil in sicer za demokrata. Pripomniti moramo, da je bilo za SLS oddanih glasov za 18 odbornikov, ker je Lovrenčič svojo listo tudi krstil z dičnim imenom Slov. lj. stranke. Demokrati so dobili le šest odbornikov, SKS pa enega. Mesto da bi bil Lovrenčič in njegovi oddali pri ožji volitvi vsaj prazne glasovnice, so napisali nanje demokratskega kandidata. Izvoljen je po žrebu demokrat, odgovornost za to pa nosi Lovrenčičeva skupina. Ali se on še more prištevati somišljenikom SLS?

★ **Češkoslovaški železničarji v Jugoslaviji.** Dne 29. aprila prispe v Ljubljano sto češkoslovaških železniških uradnikov na izletu na Jadran in v severno Srbijo. Gostje vračajo lanski obisk slovenskih železničarjev na Češkoslovaško in obiščejo na turneji Maribor, Ljubljano, Zagreb, Sušak, Split, Dubrovnik, Kotor, Sarajevo, Višegrad, Kragujevac, Belgrad in Subotico. Pot gre deloma po železnici, deloma pa — od Sušaka do Kotora oziroma Dubrovnika — po morju. Med izletniki so zastopani uradniki vseh prometnih edinic. Goste spremlja delegat praškega železniškega ministrstva, Radi organiziranja turnee posluje v Ljubljani poseben odbor, ki vodi vsa pripravljala dela, da bo izlet končal s tako lepim uspehom kot ga je dosegel izlet slovenskih železničarjev na Češkem. »Jadranska plovidba« je obljubila vsestransko podporo. Tudi železniška uprava bo nudila izletnikom čim večje udobnosti.

★ **Prvi letošnji ameriški izletniki v Jugoslaviji.** V nedeljo zvečer je dospelo v Ljubljano z brzovlakom preko Jesenic 66 ameriških izletnikov, od katerih je 36 ameriških Slovencev izstopilo v Ljubljani, ostali Hrvati pa so z istim brzovlakom nadaljevali potovanje proti Zagrebu. Iz Newyorka so se odpeljali po francoski liniji dne 24. marca z velikim brzoparnikom »Paris«, last francoske paroplovne družbe »Cie. Gle. Transatlantique«. Izletna skupina se je o potovanju zelo pahljavno izrazila. V Parizu so bili izletniki sijajno pogoščeni, vodstvo paroplovne družbe jim je priredilo zabavno vožnjo v avtomobilih po najznamenitejših delih francoske prestolice. Ameriški izletniki iz Slovenije so si v ponedeljek dopoldne ogledali Ljubljano, na kar so z najboljšimi vtisi odšli na svoje stare domove.

★ **Revizija v gozdovih Slovenske krajine.** Zadnji protesti, ki so jih poslane občine Slovenske krajine na ministrstvo za šume in rude in na velikega župana zoper nadaljnje sekanje in izvoz lesa, niso bili brezuspešni. Sekanje je ustavljeno in naloga posebnih komisij je, da na licu mesta doženejo vse dosedanje nepravilnosti in se prepričajo, v koliko so pritožbe prebivalstva upravičene in da na podlagi tega ukrene vse potrebno.

★ **Učiteljsko zborovanje v Dolenji Lendavi.** Zadnje dni preteklega meseca se je vršilo v Dolenji Lendavi zborovanje učiteljev dolnelendavskega okraja. Govorilo se je večinoma o aktualnih domačih šolskih zadevah in je bilo v tem oziru stavljenih in sprejetih tudi več predlogov. Veliko razburjenje je povzročil pri nekaterih predlog, da se naj v Učiteljskem Tovarišju prepovedo anonimni napadi od strani liberalnega učiteljstva. Po hudi debati

Pomladanske plašče

moderno, v krasni izvršitvi, najlepših modnih vzorcev, boste kupili pri trdki

FRAN LUKIČ, Stritarjeva ul. 9.

20 let zadružnega dela

Dne 1. aprila je preteklo 20 let, odkar deluje pri Zadružni zvezi v Ljubljani tajnik Anton Kralj. Dvajset let tihega, a plodnosnega dela za slovensko zadružništvo! Sodeloval je ob ustanovitvi premmogih zadrug, 12 let urejeval »Narodnega Gospodarja«, poučeval v Zadružni šoli. Posebno se odlikuje kot strokovnjak v zadružnih davčnih zadevah in je kot tak veliko koristil številnim zadrugam po deželi. Drage mu Tonetu, enemu najboljših učencev rajnega Kreka, želijo mnogobrojni njegovi prijatelji, da bi ga Bog še dolgo vrsto let ohranil zdravega v procvit našega zadružništva.

je bil predlog z veliko večino glasov sprejet in tako je dano upanje, da neumestni napadi v resnici prenehajo.

★ **Koliko dijakov ima gimnazija v Murski Soboti.** Nedavno smo poročali, da je prosvetni minister zagotovil, da gimnazija v Murski Soboti ostane in se izpopolni. Ob tej priliki je treba naglasiti, da ima gimnazija dane pogoje za obstoj, o čemer pričča veliko število dijakov. Vključno vedni nevarnosti, da se gimnazija ukine, je število dijakov naraslo na 312, kar je pri neugodnih razmerah, v katerih se je gimnazija ves čas obstoja nahajala, zelo veliko.

★ **Poštna zveza Ptuj—Podlehnik.** Peška pošta Ptuj—Podlehnik, ki je obvečala prej samo štirikrat na teden, občeje od 16. marea letos vsak dan razen ob nedeljah.

★ **Razpisana je pogodbeni pošta v Boddonih (III-3).** Jamčevina 800 Din. Letni prejemki: redna plača 6000 Din, doklada 3000 Din, za brzojav in telefon 360 Din, za prenašanje pošte 5928 Din, za selsko dostavo 3744 Din. Prošnje s prilogami naj se pošljejo na pošto in brzojavno ravnateljstvo v Ljubljani do 15. aprila. Med prilogami mora biti tudi potrdilo krajevne oblasti, da ima prosilec zagotovljene prostore za pošto, kakor veleva čl. 16 pravilnika o pogodbenih državnih poštah.

★ **Poštna zveza Železniki—Sorica.** — S 1. aprilom se je uvedla med Železniki in Sorico vsak dan razen nedelje poštna vožnja po naslednjem redu: odhod iz Železnikov ob 9.30, prihod v Sorico ob 12. Odhod iz Sorice ob 7, prihod v Železnike ob 9.

★ **Izpremembe pravilnika v poštno-hranilni službi.** Z ministrskim odlokom z dne 6. III. je odredeno, da dobi vlagatelj za vsaki vplačani znesek čez 1000 Din od poštne hranilnice posebno potrdilo, ki ga mora zaradi izplačil kratkim potem skrbno ohraniti. Če bi vlagatelj v 14 dneh tega potrdila ne prejel ali če bi dobil potrdilo, ki bi se ne ujemalo z vplačanim zneskom, mora nemudoma poslati pismeno reklamacijo neposredno poštni hranilnici v Belgrad. Ob priliki izplačila mora vlagatelj pred-

Maksim Gorki:

Vodnik

Ze drugi dan sva hodila — dr. Polkanov in jaz — po vročem pesku ob bregu leno tekoče Oke. Dolgočasna nama je postala preko revnih poljan, nad katerimi je žarelo poznomajsko solnce posebno vroče in vztrajno ter grozilo zemlji s sušo.

Doktor in jaz sva se bila včeraj o najvažnejših in najzanimivejših vprašanjih kulture in civilizacije že do konca pomenila. Ugotovila sva, da bo vse pronikajoči človeški duh rešil vse zagate in vložil socialne bede, razložil vse skrivnosti življenja in oprostil človeka iz kaosa katastrof ter iz teme nesporazumov. S tem ga bo napravil Bogu podobnejšega.

A ko sva bila spraznila nahrbtnika svojega znanja in potrosila svojo modrost na dolgi poti pred sabo kakor cvetice, nama je bilo še težje in dolgočasneje.

Proti popoldnevu sva trčila na pastirja, majhnega suhljatega človeka s ščetinasto rdečo brado na osušenem koščnem obrazu. Zbral je bil svojo čredo ob reki in nama zaklical: »Iti bi morali po gozdu, potem bi vam bilo manj vroče. Ta gozd je že star in se imenuje Murumski gozd. Ko ga prehodite, pridete v Murum.«

Gozd se je razprostiral ob bregu reke kakor neprodorna modrikasta stena. Obsegal je približno tri vrste. Zahvalila sva se pastirju in šla po poljski stezi skozi žito. Pastir je udaril z bičem in zavpil za nama »Halo! Zgubila se bosta v gozdu! Pojdita v vas, tam je neki stavec, ki se spozna — Peter. Za malo denarja, za dvajset kopejk, vas bo spremil!«

Šla sva v vas, ki je imela kakih petnajst hiš. Hiše so bile stisnjene na ozkem pobočju, ki se je dvigalo nad majhno reko. Le-ta se je zdela kot igračka in se je iztekala hitro, skoroda prestrašeno iz gozda.

Sivobradati, dobrohotno izgledajoči Peter je, žalostno gledajoč s svojimi sivimi očmi, ravno popravljal sod. Brez besedi je poslušal naš predlog; debeli kmet pa, ki je opazoval Petrovo delo in mirno kadil svojo pipo, je pristavil: »On vas bo že dobro spravil tja. Je najboljši vodnik v vsem okraju. Pozna gozd, kakor svojo brado.«

Petrova brada ni bila niti gosta niti dolga, on sam pa ni bil po svojem čednem licu prav nič podoben kmetu. Bil je miren in preudaren. Njegov obraz je bil mehak in vdan.

»No, dobro,« je dejal in potisnil z nogo sod v stran. »Lahko gremo, se prekrizamo in gremo. Bom dobil petdeset kopejk?«

Debeli kmet se je bil očitno nečesa razveselil in začel je nenadoma živahno govoriti: »Petdeset kopejk! To je res poceni! Jaz bi za petdeset kopejk ne napravil te poti. In ta mož se spozna. Z njim boste že proti večeru v Murumu. Ali ju pelješ po stezi?«

»Da, po stezi,« odgovori Peter stakajoče.

Šli smo. Peter je bil velik in vzravn, v roki je imel ogromno palico. Počasi je stopal pred nama, molče, kot da bi ga sploh ne bilo. Na vprašanja doktorjeva je odgovarjal kratko in mirno: »No, dobro in slabo. Smo že vajeni tega. Kako naj rečem? Seveda živimo dobro.«

Ko je dejal: »Tudi mravlja živi po navadi,« se je doktor več navdušil. Spomnil se je Wooda, Lubbocka in Brehma in je govoril dolgo in z občudovanjem o skrivnostnem življenju mravlje, o skromni modrosti ruskega ljudstva in o zgovornosti natančnosti njegovega jezika.

Ko smo prišli v gozd, je vzel Peter čepico z glave, se prekrizal in dejal: »Tu se sedaj začne gozd!«

Najprej smo šli po poti med debli ogromnih smrek. Njihove korenine so križale globoki pesek, v katerem so bile zarisane kolotečine, in so se fantastično zapletale kot mrtve sive kače ob poti. Ko smo prehodili pol vrste, se je naš vodnik ustavil, se ozrl proti nebu, potrkal s

svojo palico po deblu in stopil nato molče na stezo, ki je bila pod mahom in čisto majhnimi jelkami skoro nevidna. Pod nogami so pokali suhi smrečji storži in motili veličastni molk: le-ta je zelo spominjal na tišino starih cerkva, v katerih že dolgo ni bilo službe božje, a se vonj gorkega kadila in voska še ni razbilnil v nič. V zelenem mraku, ki so ga prešinili ostri solnčni žarki, so stale z latimi trakovi prevlečene smreke, poraščene z zelenimi lišaji in sivimi šopi mahu. Skozi njihove veje se je svetilo sinje nebo.

Ko smo prodri vedno globlje v gozd, se mi je zdelo, kot da je gozd nenadoma in čudovito oživel. Mesto slavčev se živžgale taščice. Bilo je vse polno škrlatnih drozdov, ki so neumorno stikali za smrečjimi storži. Kakor siva miška je tekal neulovljivi detelj preko drevesnih debel, enakomerno je trkala žolna po skorji, živahne sinice so žvrgolele, rdeče verice so skakale po zraku od drevesa do drevesa, pri tem pa iztezale svoje repe. In vendar je bilo tako tiho, da je celo doktorju Polkanovu postalo jasno: v tem molčanju bi ne bile na mestu niti najmodrejše besede.

»Zajec,« je rekel naš vodnik in zastokal: »Ah...«

Jaz nisem bil opazil zajca. Pot — če je to sploh bila pot, — me je po svoji kapricioznosti priklenila nase. Tu tuintam, kjer je človek pričakoval, da bo ravna, je napravila najčudovitejše ovinke in zavila okrog skupine dreves, tam pa, kjer so se ji postavila drevesa nasproti kot gosta stena in so na njihovih koreninah rasli celi šopi črnih jagod, je šla premočrtno skozi smreke, da se mi je to zdelo kar odveč, in se zarila globoko v les.

»Kmalu pride sedaj prepad,« tako nas je polagoma zelo narahlo pripravljala Peter. Dve vrsti dalje sem ga vprašal: »Kje je prepad?« »Najbrž sem šel nekoliko bolj v stran,« je rekel stavec, pogledal proti nebu in pristavil: »Da, ta zajec.«

Dr. Polkanov je poizvedoval: »Ali smo zašli?« »Zakaj to mislite?« vpraša vodnik.

Ko je začel prihajati mrak in smo bili zelo utrujeni, nam je postalo jasno: zašli smo. Doktor je to starcu zopet uljudno naznačil in dobil zanesljiv odgovor: »Bil sem že štiridesetkrat tu. Se eno vrsto, pa pridemo do kolovoza, ki vodi do kupa pepela. Ko ta kup obidemo in pridemo zopet v gozd, bomo videli pred seboj že Murum.«

Govoril je mirno in je šel naprej, ne da bi obstal, izognil se je nekakšnim nevidnim oviram, a v resnici obstoječih ovir ni videl. Napovedana pot se je zavlekla za celo uro. Kolovoz in kup s pepelom sta bila očitno šla tudi »nekoliko v stran«, kajti ostala sta nevidna. A zato smo prišli na majhen travnik; srebrni mesec je visel nad njim in osvetljeval kup osmojenih travmov, med katerimi je ležala črna, zdobljena cev napol zbite peči. Vse to je bilo slično skrbno in marljivo izdelani risbi nenadarnega umetnika.

»Jaz sem že bil tu,« je dejal vodnik in se ozrl. »To je čuvajnica, — tu je bila gozdar. Pijanec!«

Doktor je rekel neveselo, a odločno: »Zašli smo!«

»Da, menda bo res,« je previdno pritrdil stavec. Snel je čepico in se ozrl proti mesecu. »Zajec je križa našo pot in nas spravil na napačno smer,« je tožil. »Držali smo se preveč na levo. Po dnevi je to težko: ponoči nam bodo zvezde kazale pot. Po dnevi je nebo prazno.«

Sklenili smo, da se odpovemo. Sedli smo na črno, od dežja sprane travmove. Doktor je vzel iz nahrbtnika kruh, klobaso, jajca, odvil precej obsežno čašo od vratu steklenice, nalil žganja in ga ponudil vodniku.

Stavec se je prekrizal na ustnih, je pil in rekel začuden: »Močna pijača to! Iz česa je narajena?«

Nato je grizel dolgo, molče in pridno svoj kos klobase. Po tretji čaši pa nam je pripove-

Narte Velikonja:

Problemi naše uprave

Slabi prejemki upravnega uradništva.

Današnji, v zakonu predvideni prejemki ne zadoščajo uradniku za najnujnejše dnevne potrebe. Zaraditvega je prisiljen, da poišče za svojo eksistenco druge vire, poštene, če je pošten, neprimerne in včasih celo nepošten, če ima nekoliko ohlapnejšo vest. Tam, kjer je navada, živi iz zarade. Zarada je, kakor rečeno, najslabotnejši in tudi najtežji davek v naši državi. To je ostanek še stare turške miselnosti. Ta davek najbolj ponižuje uradniški stan. Proti tej rakrani bi se morala dvigniti vsa javnost v naši državi. Človeka, ki zarado daje in zarado jemlje, bi morali javno ožigosati. Pristavljam, da ne mislim tu pod zarado podkupnine, ne, zarada je darilo, da uradnik vobče uraduje v tej ali oni stvari, dočim bi se za podkupovanje samo moralo ustanoviti prisilno v zakonu predpisano ovažanje, kakor za veleizdajo, in tudi onega kaznovati, ki podkupovanja ne ovadi, dasi zanj ve.

V tej smeri morajo univerze zastaviti vse svoje sile pri vzgoji mladih pravnikov. Od teh je pričakovati nov preporod državne uprave.

Kjer zarada ni v navadi, tam si mora upravni uradnik iskati postranskega zaslužka. Država ima zaraditvega dvojno škodo: zaradi postranskih poslov, ki jih mora vršiti naš upravni uradnik vseh vrst in kategorij, če se boče obdržati nad vodo, trpi njegovo strokovno izobraževanje in tudi njegova samostojnost. Zaradi postranskega zaslužka pride v marsikakšno neljubo odvisnost, gara in se muči preko svojih fizičnih moči in tudi radi tega trpi njegovo delo v državni službi. Da se s tem podira tudi razno kulturno udejstvovanje teh, da se je radi slabega gmotnega stanja uradništva zelo znižalo tudi njega gmotno kulturno udejstvovanje pri konzumu raznih kulturnih dobrin (nabava knjig itd.), da prav državni uradnik vobče pomeni s svojim postranskim zaslužkom občutno konkurenco zasebnemu uradništvu, ko dela itak poceni in samo za primanjkljaj k svojemu eksistencnemu minimumu, da s tem povečuje brezposelnost, to vse je samo nujna posledica. Ni čuda, da upravna služba ni več v časti! Rešitelj države bi bil, kdor bi ji priboril spet ugled in sloves. Zaraditvega izginja kvalificirano uradništvo upravne službe in n. pr. v Sloveniji se je zmanjšalo število upravnih juristov od leta 1919 do danes vsaj za eno tretjino, dočim se je delo, kakor sem že zgoraj omenil, vsaj podvojilo.

Nekvalificirano upravno uradništvo.

Nekvalificirano uradništvo, ki ga v Sloveniji pri obči upravi sicer ni, a ga imamo po statističnih podatkih dovolj drugod, in pendrek sta dva korelativna pojma. Kjer namreč odreče argument, tam mora zaradi avtoritete nastopiti sila. Žalostno pri tej stvari je to, da rabi silo oni, ki mu zmanjka argumentov. Ljudstvo v naši državi je zelo občutljivo za zakon in za silo. V Sloveniji zna še ljudstvo braniti zakon instancnim potom in pred upravnim sodnikom, tega ljudstvo v južnih krajih naše države ne zna, ker ga prav uprava sama ne pouči. Ker prav uprava uporablja silo, ljudstvo vseh teh zakonitih sredstev tudi ne more uporabljati. Kakšne katastrofalne posledice mora to imeti na psiho prizadetega, si morem pač pri tem sicer bojevitim temperamentu zelo živahno predstavljati.

Edina rešitev tega problema je v nastavitvi sposobnih akademsko izobraženih, moralno visoko stoječih pravnikov za okrajne glavarje in velike župane s primernimi ugodnostmi in z edino obvezo, da ne bodo prejemali zarade in da bodo izvrševali zakon skrupulozno objektivno.

Potem bo ljudstvo občutilo razliko med to in sedanjo upravo, kakor je razlika, kako razumeva in uporablja zakon orožnik ali pa sodnik.

To upravo bo ljudstvo samo tudi zmerom branilo pred demagogijo in neopravičenimi očitki.

Problem Glavnjače ali problem premajhnega klobuka.

Kdor pozna Glavnjačo, bo pritrdil, da je to moderna stavba, a premajhna. Pomisliti moramo, da je bila namenjena Belgradu iz leta 1912, Belgradu, malemu mestu ob Donavi, ne pa prestolici mlade Jugoslavije. Kakšna je bila Srbija pred letom 1912? Mala balkanska država, ki si je jedva opomogla po dinastičnem potresu leta 1903. Njena uprava je bila lahko še primitivna, vse se je odločalo v Belgradu in pravijo, da je Pašič poznal vsakega Srba po licu. Za njeno zunanjo politiko je skrbela Rusija, za notranjo finančno politiko po večini carina.

S to upravno prakso je prišla Srbija vsa razbita iz svetovne vojne ter bila poklicana, da uredi novo državo iz tako različnih pravnih sistemov in, recimo, tudi nesistemov, ako pomislimo na Južno Srbijo, ki je od leta 1912 tolikokrat menjala svoje gospodarje preko Turkov, Bolgarov, Nemcev in nazadnje Srbov samih.

V Južni Srbiji torej nobenega pravnega sistema, na Hrvaškem, Dalmaciji in v Sloveniji pa visoko razviti pravni sistemi, kakor jih je že skomplificirala visoko razvita industrija, trgovina in obrt.

Človeku je, kakor da mu tišče na glavo klobuk iz otročjih let in vpijejo nad klobukom in nad glavo, ako se ne prilaga.

Ne pomaga nič; najvnetejši zagovorniki

centralizma vpijejo sedaj po decentralizaciji. Mnenja sem, da bo ta morala priti, kajti premajhen klobuk ne bo pokril glave.

Človeku se milo stori, ko spričo teh razmer, kakršne so pri nas v upravi, bere ustavni načrt Jugoslovanskega kluba, ko čitaš o enotnem upravnem sistemu, ko vidiš, kako neposredno kontrolo bi bila imela samouprava nad državno upravo, ko računiš, za koliko cenejša bi bila uprava, kako bi se mogle po-

samezne pokrajine gospodarsko in kulturno razvijati — kakšno veličastnejšo sliko bi imel naš parlament, ker bi se vse dnevne malenkosti obravnavale v pokrajinskih zborih ter se ne bi centralni parlament pečal s pouličnimi škandali!

Zdaj pa imamo razcepljenost uprave, pri kateri gre toliko panog svoja pota.

To je problem Glavnjače, problem nevesne uprave v neznanih pravnih vprašanjih.

Prelom med Egiptom in Anglijo

London, 2. apr. (Tel. >Slov.<) >Times< poročajo iz Kaire, da egiptovska vlada v svojem odgovoru na noto angleške vlade v vprašanju javne varnosti ugovarja proti vmešavanju Anglije v notranje zadeve Egipta ter izjavlja, da morajo angleški odnosi z Egiptom temeljiti na istem diplomatskem temelju, kakor ostalih držav. Dalje izjavlja egiptovska vlada, da ima ona in egiptovski parlament namen, ohraniti javno varnost in ščititi tujce. Dočim odgovor ne odklanja izrecno deklaracije iz leta 1922., pa po poročilu dopisnika >Times< jasno izraža namen, ne vpoštevati temelje trenutnega režima v Egiptu.

V London, 2. apr. (Tel. >Slov.<) Danes je bila izredna seja ministrskega sveta, da prouči odgovor Egipta, da sestavi smernice za odgovor in da da angleškemu komisarju lordu Lloyd potrebnih instrukcije za eventualne demonstracije v Egiptu.

Dasi se o sklepih ministrskega sveta v vprašanju Egipta zavzema stališče čakanja, se je vendar zvedelo, da angleška vlada za enkrat ne namerava takoj vojaško nastopiti proti Egiptu. Angleška vlada, višji komisar v

Egiptu, pomorske in vojaške oblasti hočejo počakati, da se tekom prihodnjih dni in tednov ugotovi, ali pomeni nota Nabah paše več kakor poklon pred radikalnim velikim govornikom levega krila stranke. Če se potrdi domneva poznavalcev razmer v Egiptu, da Nabah paša nima namena, izpremeniti obstoječe pravno stanje med Egiptom in Anglijo, temveč samo ponoviti vse mednarodnopravne pridržke in pomisleke proti angleški okupaciji, bi se angleška vlada zadovoljila s še enkratnim poudarkom svojega stališča.

Angleški konservativci needini

London, 2. apr. (Tel. >Slov.<) V angleških listih se nadaljuje debata o glasovanju za novi volivni zakon. Ostro se podčrtava dejstvo, da so se glasovanja za splošno in enako ter žensko volivno pravico zdržali trije konservativni ministri Chamberlain, Churchill in Amery, dočim jo je predsednik Baldwin toplo zagovarjal. Nekateri listi sklepajo, da ni izključena cepitev konservativne stranke, zlasti še, ker je bilo pri glasovanju mnogo konservativnih poslancev ostenativno odsotnih.

Fašisti oklevajo z ustavnimi spremembami.

Milan, 2. apr. (Tel. >Slov.<) Imenovanje velikega sveta fašistovske stranke za ustaven državni organ se bo po oficijoznem >Popolo d'Italia< odgodilo na avgust, ker ta ukrep zahteva natančne studije in priprave.

Poljska za stalnost, Litva za začasnost meje

Königsberg, 2. aprila. (Tel. >Slov.<) Poljsko - litovska konferenca je bila danes končana. Woldemaras je še poročal o napadu na litavsko mejo, ki ga je izvršil na Poljskem živeči emigrant Pleskaitis, pri čemer je prišlo do streljanja s puškami in topovi. S poljske strani pa se ta vest odločno demantira. Woldemaras je izjavil, da je varnostno vprašanje za Litvo najnujnejše, kritiziral je mejno cono, ki jo predvideva poljski načrt konvencije. Litva zahteva provizoričen modus vivendi za svoj promet z ozemljem Vilne in Grodna. Zaleski je predlagal, da se osnujejo tri komisije: 1. za gospodarska in prometna vprašanja, 2. za mali obmejni promet, za formalnosti potnih listov in bivanja in 3. za varnost in za odškodninska vprašanja. Woldemaras je temu pritrdil. Te komisije bodo najbrže ločeno, verjetno v Berlinu, Kovnu in Varšavi začele svoje delo. Po končani konferenci se bo sedaj zopet vzpostavil tudi promet na črti, ki jo smatra Litva kot začasno, Poljska pa kot končno veljavno mejo.

32 Ukrajincev aretiranih.

Varšava, 2. apr. (Tel. >Slov.<) V Harokovu je bilo aretiranih 32 ukrajinskih separatistov, ki so agitali za ustanovitev od Moskrve neodvisne ukrajinske države in ki so baje bili v zvezi s sorojaki na poljski strani.

Čičerin bo odstopil?

Berlin, 2. apr. (Tel. >Slov.<) Bertinski listi so prinesli iz Moskve vest, da namerava ruski zunanji komisar Čičerin podati ostavko. Po razgovoru z nemškim poslanikom naj bi se bil Čičerin razgovarjal s Stalinom, nato pa v svojem ministrstvu napovedal demisijo. Dalje se trdi, da sta se Menjšinski in Stalin razgovarjala o tem, kako naj bi se v izredno težkem političnem položaju ohranil kot edina rešitev levičarski kurz, in sicer tudi za slučaj, če se sovjetska država v zunanji politiki popolnoma izolira. Ker pa je taka politika v bistvenem nasprotju s Čičerinovo zunanjepolitično zamisljivo, bi moral Čičerin v tem slučaju odstopiti. Zunanjemu ministru Stresemannu blizu stoječa >Tägliche Rundschau< poroča iz Moskve, da Stalin ne polaga nikake važnosti na zadnjo rusko-nemško afero z zaprtimi inženjerji in da bo v najkrajšem času prišlo med Rusijo in Nemčijo v tem pogledu do kompromisa.

Praga se z Madjari ne pogaia

Praga, 2. apr. (Tel. >Slov.<) Ker so se pojavile vesti, da je češkoslovaška vlada po posebni delegaciji ponudila madjarski vladi pogodbo, je izšel demanti, da so te govorice brez podlage. Naslanjajo se le na svoječasni razgovor ministra Beneša z nekim ameriškim novinarjem, v katerem je dr. Beneš dejal, da je češkoslovaška pripravljena vključiti tudi Madjarsko v srednjeevropski Locarno.

Medparlamentarna konferenca v Berlinu.

Praga, 2. apr. (Tel. >Slov.<) Na današnji plenarni seji sveta interparlamentarne unije se je na predlog nemškega delegata soglasno sklenilo, da se vrši konferenca unije dne 23. avg. v Berlinu.

Pravoslavni metropolit hujska zoper drugoverce

Bukarešt, 2. apr. (Tel. >Slov.<) Romunski senat je s 140 proti 8 glasovom sprejel zakon o veroizpovedih. Preden se je glasovalo, je erdeljski metropolit Balan prečital v imenu pravoslavne cerkve izjavo, v kateri protestira proti ukinitvi čl. 47. načrta zakona, ki se tiče razdelitve župnijskega imetja v slučaju, da pripadniki ene vere prestopijo v drugo. V deklaraciji se obenem protestira proti odredbam novega zakona, s katerimi je novi zakon v soglasju s tekstom konkordata. Pravoslavna cerkev misli, da ta zakon gre preveč na roko veroizpovedim narodnih manjšin, ne pa narodni predominantni cerkvi. Minister za versvo Labedatu je izjavil, da vlada ne dopušča, da bi metropolit branil suverenost države. Predsednik vlade se je članom senata zahvalil, ker so sprejeli ta zakon, ki je izdelan v duhu širokega pojmovanja.

Glavni tajnik Seiplove stranke umrl

Dunaj, 2. apr. (Tel. >Slov.<) Generalni tajnik krščanske socialne stranke svetnik Friderik Schönsteiner je danes zvečer ob 7 v starosti 48 let umrl. Pred enim mesecem se je moral podvreči operaciji, njegovo stanje pa je bilo zadnje dni že obupno. Danes sta ga obiskala dr. Seipel in deželni glavar Burek, Schönsteiner pa je bil že v nezavesti. Krščanska socialna stranka izgubi z njim enega svojih najbolj priljubljenih članov, dr. Seipel pa svojega najboljšega in najvestejšega sodelavca. Schönsteiner je deloval v stranki skoro 30 let ter je posebno kot generalni tajnik izvršil odlična organizatorska dela.

Bivši cesar Karol dobil spominsko ploščo

Dunaj, 2. apr. (Tel. >Slov.<) Včeraj je bila na šesto obletnico smrti cesarja Karla v cerkvi sv. Mihaela na Dunaju odkrita spominska plošča, ki ima pod velikim belim krizom obdan s trnjevim vencem, med drugim napis: >Iskal je mir in ga je našel v Bogu.< Pri odkritju je bila prisotna bivša visoka aristokracija, generaliteta in številne častniške deputacije v stari paradni uniformi. Protektorat za prireditve sta prevzela kardinal Piffi in kancler dr. Seipel. Mašo je bral bivši dvorni škof dr. Seidel.

Avstrijsko vprašanje je tudi pravno

Dunaj, 2. apr. (Tel. >Slov.<) Nadškof kardinal dr. Piffi je imel včeraj govor pred katoliškim Volksbundom proti npravnemu propadu Avstrije in za obnovo iz močvirja življenjskega vživanja, v katerega je zabredel Dunaj. Velika napaka je v tem, da se 10 let smatra avstrijsko vprašanje samo kot gospodarsko in finančno vprašanje, dočim je v prvi vrsti pravno vprašanje.

Ponarejevalci frankov — amnestirani.

Budimpešta, 2. apr. (Tel. >Slov.<) Princ Windischgrätz in drugi, ki so bili obsojeni radi ponarejanja frankov, bodo amnestirani še pred Veliko nočjo. Odpuščene jim bodo posledice kazni.

Strašne posledice potresa v Aziji

London, 2. apr. (Tel. >Slov.<) Vsled potresa je bilo v Smirni ubitih nad 100 oseb, ranjenih pa je več sto. Popolnoma porušeni je 39 hiš, zelo poškodovanih pa je 322 poslopij, 2 mošeji in 2 banki. Siromašno prebivalstvo biva kar na prostem. Tudi v okolici Smirne je potres napravil precejšnjo škodo. Število človeških žrtev iz drugih krajev še ni znano.

Jezuit bo spremljal Nobila

Milan, 2. apr. (Tel. >Slov.<) Na željo generala Nobile je papež dovolil, da bo ekspedicijo na severni pol spremljal jezuitski pater Gianfranceschi, rektor gregorijanske univerze in predsednik papeževe akademije.

Stoletnica sv. Benedikta.

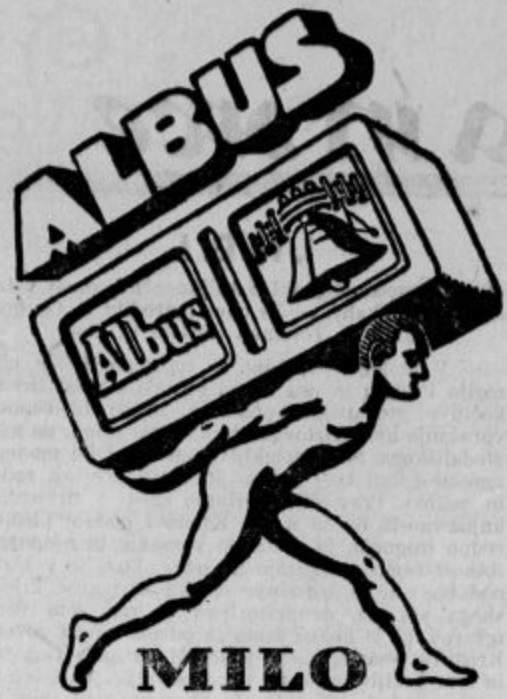
Milan, 2. apr. (Tel. >Slov.<) V svrhu dostojne stoletne proslave sv. Benedikta kot ustanovitelja samostana v Monte Cassino in meniškega reda bo občina Cassino najela v Angliji posojilo 6 milijonov lir za otepanje svojih naprav.

Zvon padel iz zvonika.

Madrid, 2. apr. (Tel. >Slov.<) V kraju Ciudad Rodoigno v provinci Salamanca je med procesijo na cvetno nedeljo padel iz zvonika zvon na skupino otrok. Tri deklice so mrtve.

Iz državne službe.

Belgrad, 2. aprila. (Tel. >Slov.<) S kraljevim ukazom je imenovan za inspektorja v notranjem ministrstvu v I. 5. dotedanji tajnik v istem ministrstvu g. Stanko Masič. Vpokojeni so: Ravnatelj pomožnih uradov pri okrajnem načelnstvu v Čakovcu A. Vukasovič, okrajni nadzornik državne varn. straže pri polic. komisariatu v Mariboru Vinko Privobitič. Policijski agent na okr. glavarstvu v Celju Mihael Gerželj, policijski kanclist Martin Nedog pri polic. ravnateljstvu v Ljubljani, uradnica na velikem županstvu v Ljubljani Lujiza Zichero.

umor in zločin sta izključena ter gre le za nesrečo. Pri njem so našli še 800 Din gotovine. Truplo so prepeljali v mrtvašnico.

Med za potice, za čigar pristnost jamči čebelarstvo društvo, se dobi pri blagovnem oddelku čebelarstva društva, Semeniška ul. št. 2 poleg stolne cerkve I. nadstropje, vrata št. 17, in sicer kilogram pristnega ajdovega medu 22 Din. Dobi se tudi v originalnih dozah po 26 Din z dozo vred.

Kravate, ovratnike, naramnice, ženske in moške nogavice dobite po solidnih cenah pri Francu Pavlinu, Gradišče 3.

Maribor

Oglase mariborskih tvrdk sprejema mariborska podružnica za velikonočno številko »Slovenca« do vključno četrtka zvečer. V petek dopoldne moremo sprejemati samo še osmrtnice in res nujne male oglase.

Komunisti v zaporih mariborskega okrožnega sodišča. Poročali smo že, da je prejel okrajni komisariat v št. Ilju 10 jugoslovanskih komunistov, katere je kaznovalo okrajno glavarstvo s tremi meseci zapora radi preko- račenja meje po nevarinski poti. Okrožno so- dišče v Mariboru smatra komuniste kot ob- sojene radi političnega prestopka, imajo svojo hrano, dobivajo časopisje ter knjige in se kre- tajo bolj svobodno. Njih voditelj je znani prof. Sima Markovič, ki ni izrazil nobene pritožbe. Vse poizvedbe za kakimi kaznivimi dejanji omenjenih so bile brez rezultata in bodo ti komunisti skoro gotovo izpuščeni po prestani kazni treh mesecev.

Nesreča radi nepredvidnosti. Na Ale- ksandrovi cesti so se v nedeljo dopoldne po- govarjali trije moški. Pridrvel pa je od vsake strani po en avto. Ker so moški bili v sredi ulice in se niso mogli hitro izogniti, je avto enega izmed njih — žnuderla po imenu — podrl na tla in mu precej razmesaril nogo.

Samomor. V soboto zvečer se je obesil nadsprevodnik Ivan Mohorič v Wilsonovi ulici 28 v starosti 57 let. Vzrok samomora je ne- znan.

Pod vlak se je vrغل. V ponedeljek zju- traj ob pol 7 se je vrغل na postaji Pragersko pod osebni vlak 18letni čevljarski vajenec, katerega so kolesa popolnoma razmesarila. Učil se je pri čevljarskem mojstru v Mari- boru, ki ga pa je odpustil. Starši ga radi od- pustitve niso hvalili in to je fanta tako raz- kačilo, da si je končal sam življenje.

CELJE, NARODNI DOM

Celje

Sv. Jurij ob Taboru zopet v rokah SLS. Kakor smo že poročali, je mariborski veliki župan svoj čas vpošteval stvarne argumente, ki jih je vsebovala pritožba zoper decembrske občinske vo- litve v občini Sv. Jurij ob Taboru in je volitve razveljavil. Nasprotniki so razveljavljenje proglasi- li kot akt strankarstva, za kar jih bo še bolela glava. Da pa je bila v decembru ljudska volja res- nično potvorbena, so pokazale ponovne občinske vo- litve, ki so se vršile v nedeljo 1. aprila. Število Plavšakovih pristašev je namreč ta dan čudovito skopnelo in SLS si je kljub vsem naporom in celo grožnjam nasprotnikov priborila izmed 17 kar 10 mest občinskih odbornikov. Ta rezultat sicer še ni verna slika ljudske volje, ker je mnogo vo- litve nasledilo demagoškemu vpitju katoliških in slovenskih sovražnikov, vendar pa je začetek tiste akcije, ki ji je namen, pomesti s šentjurskimi zga- garji in ki jo bodo pošteni šentjurski izvedli z nezmožljivo energijo prav do konca.

Iz Prekope nam pišejo. Izid tujaknjih ob- činskih volitev proglašajo demokratični listi kot nekaj uspeh nasprotnikov SLS. Pribiti je treba, da so bile vse tri kandidatne liste sestavljene zgolj pod vidiki povsem lokalnih interesov in da je re- zultat še daleč od kake zmage radičevskodemok- ratske gospode.

Rihard Pernat. V nedeljo zvečer je po kratki bolezni umrl prokurist tvrdke P. Majdič in bivši podpravatelj podružnice Slovenske banke v Celju g. Rihard Pernat. Pokopni je bil znan kot zalo vester uradnik in blaga duša. Nenadna smrt

je v mestu vzbudila splošno sočutje s pokojnikovo vdovo. Pogreb bo danes ob 3 popoldne iz Zrinjsko- Frankopaneve ulice na celjsko mestno pokopa- nišče.

Dopisi

Rogaška Slatina.

Oblastni odbor kupil kamnolom v Cerovcu. V nedeljo je mariborski oblastni odbor po predstavi- niku dr. Leskovarju in šefu gradbenega urada inž. Fischerju kupil od posestnika Bariča v Cerovcu ve- lik kamnolom, iz katerega se bo potom strojev pre- skrboval gramoz za ceste cele oblasti. Od kamno- loma do Rogaske Slatine se bo cesta temeljito po- pravila in napeljala poljska železnica, ki bo zdru- žena z rampo pri nalivalnici.

Učiteljske vesti

Za stalne šolske upravitelje so imenovani: Grčarice: Ivan Loser; Sora: Andrej Likar; Le- skovec: Rudolf Znidaršič; Vače: Ivan Stegovec; Cerkljica: Leopold Hladnik; Rožni dol: Ludovik Ivnik; Ravenci: Vavrac Požar; Stara Lipa: Fran Sevnik; Tunjice: Oton Fetič-Frankheim; Vrh- polje (Kamnik): Boris Grad; Borovce: Josip Vit- tin; Dolenja vas: Drago Vončina; Besnica: Fran Kalan; Studenec (Krško): Boris Pečarič; Velliki Fon (Krško): Josip Pirc; Sv. Lenart nad Laškem: Ferdinand Vidmar; Iga-vas: Josip Vončina; Bela Cerkev: Alojzij Colja; Gornje Jezero (Logatec): Ladislav Furlani; Dobrič: Ivan Barškovič; Dol. Karteljevo: Valter Erkar; Boh. Srednja vas: Fran Valjavce; Jurklošter: Alojzij Kozelj.

Za stalnega kateheta na drugi deški osnovni šoli v Ljubljani je imenovan Vinko Lavrič, katehet v Kočevju.

Za stalne učitelje(ice) so imenovani: Senovo: Ljudmila Hofbeck-Kokot in Edmund Hofbeck; Le- skovec: Angela Znidaršič; Skočjan: Jerica Zebre- Zen; Ljubljana 3. deška osnovna šola: Ivan Stre- kelj; št. Vid nad Ljubljano: Marija Žirovnik; Do- bova: Ana Radanovič; Pišec: Jakobina Rantner; Planina (Brežice): Evaldija Jurše; Sevnica: Franc Klemenč; Sromlje: Slavko Župevc; Zdoble: Fran- čiška Kuželj; Dolič: Avgust Schiller; Metlika: Fran Tončič in Josip Zalar; Brdo pri Lukovici: Terezija Sorn; Moravče: Valentin Accetto in Srečo Berlot; Rova (Kamnik): Katarina Andrejka; Tu- njice: Justina Tom; Vrhpolje (Kamnik): Elizabeta Grad-Stalovsky; Kočevje: Alojzij Willitzer; Do- brepolje: Ivana Pucelj; Loški potok: Franc Ze- leznik; Ribnica: Ivan Kadunc; Stara Cerkev: He- lena Rom in Antonija Čok; Struge: Stefanija Smale; Vel. Lašče: Franc Peček in Gabrijela Ho- čvar; Trzin: Ivan Stefe in Anton Belehar; Cerklje ob Krki: Milena Saksid in Franja Hlebec; št. Janž Emilija Lehman; Mokronog: Fran Bizjan in Lea Bizjan-Skerjanc; Radeče: Daniel Pavčič, Alojzij Cotman in Draga Rostohar; št. Rupert: Slava Lu- naček-Benedičič; Studenec (Krško): Jerica Peča- rič-Schwicker; Trzin: Ema Kastelic; Trbovlje deklška šola: Julija Mlakar, deška šola: Oskar Molk; Trbovlje-Vode: deklška šola: Ivana Preželj, Franja Černe-Mrak, Antonija Škerle, deška šola: Adalbert Božič, Efrim Pavlič in Anton Flegar; Hrasno deklška šola: Vida Frelhi; Dole (Litija): Irena Premk; Kolovrat: Ana Drobnič; Toplice pri Zagorju: Stanko Medved in Ana Mitterkammer- Stegenšek; Veliki Gaber: Vida Struckelj; Zagorje: Anton Slibar; Ljubljana-Barje: Gabro Lumber; Grosuplje: Ladislav Ček; Sostro: Rudolf Fajon; Studenec-Ig: Silva Perhavec in Antonija Miklav- čič; Begunje pri Cerkljici: Zora Eržen in Marija Eržen; Birčna vas: Marija Dmrovc; Dobrič: Danica Potokar; Dol. Karteljevo: Danica Marolt; Mirna: Ljudmila Jenko; Mirna peč: Ana Kušar; št. Peter pri Novem mestu: Miroslava Vogrine; Prečna: Marija Dovjak in Marija Petrič; Stopiče: Valerija Sešek; Vavta vas: Viktorija Kulovec in Amalija Jenko; Žužembek: Franc Mrvar, Marija Mrvar-Vehovec in Martina Mikolič; Begunje (Ra- dovljica): Elza Podboj; Bled: Rudolf Bratok; Dovje: Ivan Bilenc; Gornje: Terezija Klinar; Jese- nice deklška šola: Kristina Hafner, deška šola: Peter Golubič in Angela Golubič-Ravnik; Koroška Bela: Oton Skender, Ruža Mikuš-Lenardič in Fran- ja Fakin; Nomeni: Alojzija Debeljak; Bohinjska Srednja vas: Marija Bulovec.

Iz poštne službe

Nastavljena sta: Amalija Črnogova za pogodb. poštarico pri novo otvoreni pogodbi, pošti v Zdo- lah in dnev. Joško Zakrajšek v Novi vasi pri Ra- kaku. Pomaknjeni so v 3. skup. III. kat. telefo- nistke: Pavla Anžičeva v Trebnjem, Marija Dro- ničeva v Gornji Lendavi, Erna Koreniničeva v Metliki, Pavla Stohova v Ptuj, Nada Tomažičeva na poštni podružnici št. 3 v Ljubljani, Boleslava Horvatovala v Slatini-Rudencih, Anica Krasovičeva v Poljanah in pa Zofija Majerjeva na mariborski glavni pošti; za konduktarje 3. skup. III. kat. Ant. Korenc na Jesenicah na Gor., J. Pavlin na Pra- gerskem in A. Tašek v Podčetrniku, vsi pripravniki 4. skup. III. kat. — Premeščeni so: pb. ur. II-4 Ma- rija Rabičeva iz Celja v Konjice; pb. ur. II-5 Stan- ko Ribarič iz Skopljia in pa Danica Gostinčarjeva iz Belgrada, oba na mariborsko gl. pošto ter dne- vičarka Hilda Benedekova iz Soštanja v Slovenj- gradec. — Umrl je pb. ur. II-2 Ivan Florjančič v Celju. — Poštno službo sta ostavila: pb. ur. II-5 Edita Deželakova roj. Simenčeva na ljubljanski gl. pošti in služ. 2. skup. T. Pavli na Zidanem mostu.

Sporti

8. K. Jadran. Danes zvečer ob 20 seja uprav- nega odbora v Narodni kavarni. Jutri v sredo 4. t. m. obvezen trening za vse one igralce prvega in rezervnega moštva, ki so igrali zadnjo prven- stveno tekmo. Pričetek treninga ob 16. uri pop. — Tajnik.

CAMBRIDGE JE ZMAGAL.

Start je bil nastavljen že na 9.45; zato ni bilo toliko obiskovalcev, kot sicer. Ob sobotah zaprejo v Londonu vse pisarne opoldne in stolitoši so vsu- jejo ven; teh letos ni bilo. Namesto njih je bil pa kralj afganistanski navzoč, ki je opazoval tekmo na cilju z motornega čolna dol. Ob pol desetih zre- banje. Oxford je smel izbrati in si je izbral sever- ni breg Temze. Start ob 9.51. Se v prvih minutah je bil Cambridge spredaj in je svojo prednost ne- prestano večal, na poldrugo dolžino čolna, na dve, na tri. Pri treh miljah in pol so Oxfordčanom po- šle moči, dočim je Cambridge brez posebnega for- siranja šel skozi cilj v ne ravno posebno dobrem času 20 minut in 15 sekund, deset dolžin pred Oxfordom. Cambridge je bil na koncu tekme še svež, posamezni veslači Oxforda so bili pa popol- noma izmučeni. Rekord za 6850 m dolgo progo je 18 minut in 20 sekund. Sobotna tekma je bila osredneta; 40 krat je zmagal Oxford, 39 krat Cam- bridge, 1 tekma je bila neodločena. V zadnjih letih zmaga vselej Cambridge. V 1 minuti po startu je udaril Cambridge z vesli 38 krat, Oxford 36 krat, sredi tekme oba po 32 krat, na koncu tekme Cam- bridge 30 krat, Oxford 28 krat. A udarci Oxforda so bili neenotni in manjkali jim je skupnosti, ki je predpogoj vsakega velikega uspeha.

Cestna električna železnica v Ljubljani

Nujna potreba razširjenja.

Cestna železnica v svojem dosedanjem ob- segu je morda kdaj zadostovala potrebam ljub- ljanskega prebivalstva. Danes daleč več ne za- dostuje. Tudi nadomestilo v obliki raznih avto- busnih linij se je izkazalo kot prešibko.

Ni čudno torej, da je vprašanje razširje- nja cestne električne železnice zainteresiralo najširše sloje in da njihovi predstavniki, ljub- ljanski občinski svetniki SLS, stavijo sedaj kol- enega svojih glavnih pogojev za svoje stvarno sodelovanje v mestnem občinskem svetu — re- šitev tega vprašanja.

Nekoliko predzgodovine.

Historijat sedanje cestne železnice sega do l. 1899. Dne 20. julija 1899. je odobril ljubljans- ki občinski svet pogodbo s tvrdko »Kleinbahn Gesellschaft« za gradbo cestne električne že- leznice in iz isto leto se je pričela proga gra- diti. Meseca septembra 1901 so trčili delavci na progi na starem šentpeterskem mostu in cestna železnica je pričela obratovati.

Zalibog pa se je ljubljanski občinski svet tedaj vse premalo briga za točno izvrševanje pogodbe, ki je nudila mestni občini vse polno ugodnosti. Pogodba je določala med drugim, da sme mestna občina zahtevati razširjenje proge do tobačne tovarne, do pokopališča pri Sv. Kri- žu, do klavnice in zvezo med Starim trgom in Bleiweisovo cesto. Dalje določa pogodba, da se mora vse material za cestno železnico kupova- ti na ljubljanskem trgu, da mora biti proga v dobrem stanju, da mestna občina določa vozno tarifo in da participira na dobičku. Za vse to se tedanji občinski svet ni briga, niti ni po- skrbel za gmočno stanje uslužbencev. Mestni občinski svet je posegel s svojim vplivom v ob- ratovanje cestne železnice le v redkih slučajih.

V letu županovanja dr. Periča.

Šele občinski svet pod dr. Peričem je leta 1922. pričel posvečati temu vprašanju večjo po- zornost. Sestavil je celo kontrolno komisijo, ka- teri je načeloval rač. nadsvetnik g. Jože Pirc. Naloga komisije je bila, da pregleda bi- lance od 1919. dalje. Kakor vse drugo, tudi ta kontrolna komisija ni mogla dovršiti svoje na- loge, ker je bil tedanji občinski svet od PP- vlade razpuščen.

Gerentje se za zadevo niso brigali.

Tedanji trije mestni gerentje niso imeli skrbni o dolžnostih mestne občine z ozirom na cestno železnico. V letu 1926. bi se mogla defi- nitivno odločiti usoda mestne železnice, ali naj ostane še nadaljnih 25 let taka, kot je bila, prejšnja leta Ljubljana še nadalje brez pravega prometnega sredstva, ali pa naj prevzame cest- no železnico mestna občina. Ta je v odločil- nem trenutku odpovedala.

Prevzem cestne železnice.

Šele vladni komisar Mencinger se je lotil tega vprašanja, zlasti še, ker je tudi tvrdka »Kleinbahn Gesellschaft« sama silila k definitiv- ni ureditvi razmerja z mestno občino. Tako se je mestni komisar odločil kot za najprimernejšo obliko prevzema cestne železnice za mešano družbo, v kateri naj ima mestna občina dve tretjini delnic, eno tretjino pa naj obdrži tvrdka. Delnice, po številu 2667, je mestna ob- čina kupila za pavšalno ceno 2.000.000 Din, iz- plačilnih v štirih letnih obrokih. Vsaka od za- vezanih strank, to je mestna občina in tvrdka Siemens & Halske d. G. plačata za penzijski fond uslužbencev po 200.000 Din.

Razglas mestnega komisarja, ki je bil dne 24. junija 1927 nabil na uradni deski, poudarja, da je bil prevzem električne cestne železnice nujna, javna potreba, ki živo zadeva občinsko gospodarstvo in ljubljansko prebivalstvo. Do- kazalo se je, da bi pod tedanjimi okolnostmi družba ničesar več ne investirala v podjetje in da bi bilo radi tega ljubljansko prebivalstvo občutno prizadeto. V tem stanju pa v bodoče električna cestna železnica ne bi mogla več bi- ti, kajti nujno potrebno je njeno razširjenje do Zgornje šiške, Viča, Glince, Ježice in do po- kopališča.

Proti tej pogodbi je bila vložena le ena pritožba s strani nekega avtotaksnega podjetja. Vohče pa je sprejela Ljubljana to rešitev s splošnim zadovoljstvom.

Omeniti je treba, da je bil prevzem za mest- no občino dokaj ugoden. Vrednost cestne železnice znaša po cenitvi vodje zagrebske cestne železnice ing. Košiča 3.500.000 Din; vrednost cestne železni- ce pa zgolj kot starega železa brez visokega voda, pa znaša najmanj 1.800.000 Din, ne glede na stvar- no in normalno vrednost proge. Z druge strani se je poudarjalo, da bi mestna občina lahko odkupila cestno železnico, sklicujoč se na mirovno pogodbo v razmerju 1 Din = 8 predvojnih kron in da bi dala za vso »proptoj« kvečjemu 250.000 Din. — Obratno pa je tvrdka »Kleinbahngesellschaft« že pričela govoriti nekaj o valorizaciji odkupnine, tako, da bi morala dati mestna občina za cestno železnico najmanj 15.000.000 Din. Pomisliti pa je treba, da bi v slučaju, da bi katerakoli od obeh zainteresiranih strank vztrajala pri svojem stali- šču, morala vsa zadeva romati pred haško mi- rovno sodišče in bi tožba veljala mestno občino prav gotovo težke milijone. Z ozirom na to je go- tovo najbolj idealna rešitev tega težkega vpraša- nja ona, kot jo je našel vladni komisar Mencinger. Cestno železnico je prevzel novi upravni svet, v katerega so bili s strani mestne občine delegirani: vl. sv. Mencinger, prof. Jare, Pirc, dr. Jerič, dr. Fatur, dr. Lukan, ing. Petrič in ing. Prelovšek, s strani tvrdke Siemens & Halske pa štirje zastop- niki, med njimi tudi ing. dr. Vidmar. Tekoče po- sle vodi izvršilni komitej treh članov: general- nega direktorja Molliera, rač. nadsvetnika Pirca in ing. Prelovška. Cestno železnico je mestna ob- čina prevzela dne 1. oktobra 1927.

Ali avtobus ali cestna železnica?

Nekaterim se je zdela boljša rešitev tega vprašanja z avtobusi. Na podlagi natančnih študij in preizkušenj v drugih mestih pa so odločujoči strokovnjaki to zavrgli. Strokovnjaka ind. dr. Vid- mar in profesor berlinske tehnike Giese sta izde- lala rentabilnični račun za razširjenje cestne želez- nice in na podlagi tega računa je bila misel o avtobusih definitivno pokopana. Avtobusna linija šiška—Ljubljana—Vič bi bila neprimerno dražja kot cestna električna železnica. Obratni stroški avtobusa na tej liniji bi znašali za vsak prevoznik kilometra 14 Din in bi moral vsak potnik plačati za vozno najmanj 3 Din, dočim bi plačal na ces- ni železnici le 1.50 do 2 Din. Obratni stroški bi znašali letno na avtobusni liniji 6.000.000 Din, do- čim bi znašali na cestni železnici maksimalno le 3.500.000 do 4.000.000 Din.

Povsem drugo sliko nam nudi rentabilnični račun o progi projektirane cestne železnice Vič—šiška.

Sedanja zastarela cestna železnica obratuje s polno hitrostjo 8 km na uro, vstovži vse zamude

pri postajanju. Letno doseže sedanja železnica okroglo 450.000 km in prevozi 2.700.000 oseb. Nova projektirana proga Vič—šiška preko Selenburgov- ve ulice ima približno 5 km in je torej ravno tako dolga, kot sedanja proga. Nova proga pa bo imela večje vozove in močnejše gonilne motorje. Dose- gla bo najmanj 10 km na uro. Brez dvoma bo tudi ta proga dosegla 450.000 km in 2.700.000 oseb na leto. Pri tem ni računano ni to, da ima stara pro- ga mrtvo in nerentabilno vejo od Mestnega trga na Dolenjski kolodvor in da bo proga na Vič in v šiško daleko boljša od stare. Investicijski stro- ški za novo progo bodo znašali 18.600.000 Din. — Letni dohodki po najnižji meri računani bi zna- šali 5.400.000 Din, dočim bi znašali izdatki: 8% obresti od 18.600.000 Din 1.488.000 Din; letna amortizacija 88.700 Din; odpisi 280.000 Din; vzdr- ževanje 250.000 Din. Direktni obratni stroški bi znašali: tok 750.000 Din, mezde 730.000 Din, indi- rektni pa: državna 10% taksa od vozovnic 540.000 Din, občinska 5% taksa od vozovnic 270.000 ter- davki in socialne dajatve 200.000 Din. Skupni stro- ški bi znašali 4.596.700 Din in bi torej preostalo čistega dobička 803.300 Din letno.

Po tem računu pa bi znašal dobiček mestne občine pri participaciji dobička, zaslužka pri od- daji električnega toka in taksa na vozovnice skup- no 1.205.000 Din. Glavni pomen nove proge cestne železnice za naše mesto pa ni v direktnih dohod- kih, pač pa v tem, da se more mesto razširiti, da se bo zidalo, da bo promet živahniji in da bo mesto napredovalo. Iz vseh teh in še mnogih dru- gih razlogov — eden teh je posebno važen, nam- reč obraba ceste — nikakor ne kaže mesto cestne železnice uvesti promet z avtobusi.

Ob tej priliki naj navedemo izredno zani- mive številke, ki jih je ob priliki ocenjevanja projektirane proge priredilo vodstvo cestne želez- nice, koliko ljudi pasira pot na Vič, oziroma v šiško. Pri tobačni tovarni na Tržaški cesti so kot najvišje število ugotovili dne 27. junija 1926., v soboto, da pasira mimo v času od 6 zjutraj do 10 zvečer skupno 10.450 ljudi. Najbolj prometne ure so od 7 do 8, od 9 do 11, od 12 do 1, od 1 do 2 in od 6 do 7. Najnižje število pasantov je bilo v ne- deljo, dne 13. junija 1926, ko jih je bilo 6066. Ob delavnikih je promet skoraj vedno na 10.000 oseb, ob nedeljah pa nekoliko pade. Pripomniti je tre- ba, da na te številke na primer slabo vreme, sla- ba cesta ali kaj drugega vpliva v prav neznamiti meri. Promet na Tržaški cesti je največji na cesti od mitnice do tobačne tovarne. Proti središču Glince pade nekoliko, vendar ne mnogo. Cesto v Rožno dolino pasira dnevno 4000 do 8000 oseb.

Cesto iz Most v Ljubljano pasira dnevno 7000 do 10.000 oseb. Nadaljnjo cesto proti Fužinam pa pasira dnevno 2000 do 3000 oseb. Mimo Kolin- ske tovarne gre dnevno 5000 do 9000 oseb, mimo Hmeljnikov proti Sv. Križu dnevno 5000 do 8000 oseb, ob nedeljah tudi do 11.000.

Na Dunajski cesti prekorači progo dnevno naj- manj 12.000 oseb, ki napravijo do malega vse pot do Sv. Krištofa, oziroma v obratni smeri. Mimo smodnišnice na Dunajski cesti gre povprečno na dan 3500 do 5000 oseb, ob vročih dneih pa se to število s kopaleci poveča še za kakih 5000.

Največji promet pa je na obeh cestah v Sp. šiško, to je na prelazu pri gorenjskem kolodvoru in mimo pivovarne »Union«. Skupno napravi na dan pot iz šiške v središče mesta in obratno pov- prečno 18.000 do 22.000 oseb. Vse navedene ceste pasira skupno vsak dan povprečno 55.000 do 60.000 oseb.

Vse te številke govore za nujno potrebo gradbe cestne železnice na progah Ljubljana—šiška—Vič in Ljubljana.

Projekti za tramvajske zveze z Vičem, šiško in Ježico.

Koncem julija 1927 si je posebna komisija ogledala teren, po katerem bi tekla bodoča tra- mvajska zveza med Ljubljano, Vičem, šiško in Je- žico. Za zvezo z Vičem je komisija določila dve alternativni: prvo od glavne pošte, po Selenburgovi ulici, Gradišče, Rimski in Tržaški cesti, drugo pa preko Bleiweisove ceste.

V slučaju, da bi bila proga enolitna, bi bile potrebne po 10 m široke ulice. V tem slučaju bi naletel tramvaj na veliko oviro v Gradišču pri Lukmanovi hiši, kjer bi bil promet zelo otežkočen. V slučaju dvotirne proge, pa bi bila cesta za to na razpolago le sredi Gradišča in na Tržaški cesti. Kjer ne bi bil mogoč dvojni tir, bi se morala ces- na železnica zadovoljiti pač z enim samim. Ta alternativa ima to prednost, da vodi njena proga po zelo obljubljenih ulicah in da bi imela velik promet. Druga alternativa bi vezala Dunajsko ces- to po Gajevi ulici, preko vrta Narodnega doma do Bleiweisove in Tržaške ceste. Ta alternativa ima pred prvo prednost, da ima manj ovir, pač pa ni pričačkovati po drugo projektirani progi toliko prometa in bi nastale težave pri presekavanju vrta Narodnega doma in izogibanju koncem ozke Ga- jeve ulice.

Projektirana proga iz Ljubljane do šiške ne bi naletela na toliko ovir, pač pa na eno samo, toda samo zase dovolj veliko: prekoračenje želez- niškega tira. Iz te zadržke je možnih več rešitev, kakor podvoz, nadvoz in zasilni tir. Vse to bi stalo precej denarja. Najbolj enostavna toda nič kaj praktična misel pa je, da bi potniki na eni strani proge izstopali, na drugi pa vstopali v elek- trični voz. Kakor zveza s Spodnjo šiško, tako ima tudi zveza z Ježico kot edino znatno oviro le pre- koračenje železniškega tira.

Cestna električna železnica v letih 1925, 1926 in 1927.

V vseh teh treh letih se je gibala cestna že- leznica v približno istih številčnih mejah. Zani- mivi so radi tega nekateri podatki o prometu na cestni železnici.

Najvišje število potnikov: septembra 1925 212.000, septembra 1926 211.800, julija 1927 212.000. Najmanjše število potnikov: februarja 1925 160.000, februarja 1926 167.000, februarja 1927 154.200. Skupni dohodki potniškega prometa: 1925 3.747.930 Din, 1926 3.767.605 Din, 1927 3.651.430 dinarjev.

Število potnikov je bilo: 1925 2.745.200, 1926 2.749.340, 1927 2.653.700. — Potnikov z brezplač-nimi vozovnicami je bilo 74.000, torej 2,69% vsoga prometa.

Ozobje v Ljubljani.

Pri cestni železnici je uslužbenih 9 uradni- kov, 23 voznikov, 9 kvalificiranih, 5 pomožnih in 16 progovnih delavcev.

Iz proračuna za l. 1928 posnemamo, da so dohodki za letošnje leto proračunani na 3.682.000 Din denarni promet pa na 7.364.000 Din.

Ti podatki naj bi služili našemu občinstvu za dovolj jasn vpogled v dosedanje obratovanje ces- ne železnice, obenem pa naj bi ga opozorili na iz- redno važno funkcijo, ki jo more cestna železnica v življenju našega mesta zavzeti, bodisi to v go- spodarskem, socialnem in v izključno prometnem oziru. — v polni meri pa le tedaj, ko bodo pro- jektirane in v tem članku opisane proge tudi res postale kri in meso.

Včeraj zvečer je bila skušnjava: „prijmo gal“ prevelika. Danes pa kesanje, glavobol in slabosti. Proti temu so najboljšje

Aspirin tablete

ki hitro in zanesljivo odstranijo take težkoče. Pri tem so pa popolnoma neškodljive. Zahtevajte pa vedno originalni zamoč „Bayer“, ki se spozna na modro-belordeči varstveni znamki.

ložitvi potrdilo poštne hranilnice o zadnjem vplačilu čez 1000 Din. Če vlagatelj še ni prejel potrdila, sme pošta izvršiti izplačilo samo v mejah one imovine, za katero ima vlagatelj potrdilo, kjer so upoštevana vsa izplačila in vplačila do 1000 Din, ki so bila izvršena potem. Opozarja se, da morajo vlagatelji podpisovati odpovedi v prisotnosti poštne uradnice na sami pošti.

★ **Dobitki novinarske loterije.** Da bi se ustreglo lastnikom srečk novinarske loterije, sporoča loterijska uprava, da je iz lastne volje podaljšala rok za izročanje dobitkov do vstevši 15. aprila t. l. Srečke, ki do tega dne ne bodo predložene, izgube svojo veljavo. Glavni seznam izžrebanih srečk more dobiti vsakdo, če pošlje dva dinarja (v poštinih znamkah) na naslov: Jugoslovensko novinarsko združenje, sekcija Sarajevo.

★ **Občni zbor Združenja vojnih invalidov** za ljubljansko in mariborsko oblast se je vršil v nedeljo 1. aprila v dvorani Zadrugne banke v Mariboru. Občni zbor je bil izredno dobro obiskan. Predsednik Štefe in tajnik Tome sta podala obširno poročilo o delovanju Združenja vojnih invalidov. K besedi se je oglasilo več govornikov in tudi narodni poslanec g. F. Žebot, ki je izročil pozdrave bivšega ministra dr. Gosarja in je omenil, da je ta vedno delal za enakopravnost vseh invalidov v državi. Po izrečenem pohvalnem absolutoriju dosedanjemu odboru so se vršile volitve novega odbora. Za predsednika je bil ponovno izvoljen g. Štefe. Nato je bila soglasno sprejeta resolucija, ki zahteva izboljšanje stanja invalidov. Občni zbor je bil zelo živahen in je trajal pet ur.

★ **Sadjski odbor za okraj Radovljica** priredi v mesecu aprilu t. l. štiri celodnevne poučne tečaje za precepljanje in oskrbovanje sadnega drevja. Tečaji se vršijo: dne 11. aprila v Stari Fužini v Bohinju v sirarni, dne 15. aprila v Novi Vasi pri Lescah pri »Kralju« in na Jesenicah v občinski posvetovalnici, 22. aprila pa v Dovljem v šoli. Poleg najpotrebnejših

ELEGANTNI SVET

zahteva samo

»SOLITAIRE«

nedosegljivo angleško čistilno sredstvo za ble-skanje in poliranje čevljev vseh vrst in barv.

teoretskih nauk se bo podajal predvsem praktičen pouk. Vse interese, zlasti pa mlajše posestnike in mladeniče vabimo k številni udeležbi. Vsakomur se priporoča, da pri-se seboj cepilno orodje, če tega nima, pa vsaj dober oster nož! Tečaji se prične ob 8 zjutraj.

★ **Skrajna zlobnost.** Iz Sostrega poročajo: Na cvetno nedeljo zjutraj smo našli stranska vrata v Društveni dom razbita, razbita tudi vrata v knjižnico in v omaro za garderobo. Vse je bilo po tleh razmetano. Denarja niso dobili dosti, komaj par dinarjev, škodo so pa napravili precejšnjo. Sekiro, s katero so vlo-mili, smo dobili na travniku, kamor so jo lo-povi vrgli in katero so vzeli v drvarnici pri sosedu. Odnegli so tudi Miklavžev plašč in orlovski rog, na katerega so okrog 3 zjutraj še parkrat zatrobili in vrgli proč pri bližnji kapelici. Vidi se iz vsega, da so bili to hudob-neži, katerim so razmere v društvu znane in so storili to samo iz maščevanja in zlobnosti.

★ **Smrtna nesreča.** Ivan Zakonšek, des-infektor pri okrajnem glavarstvu v Novem me-stu in njegova soproga Sofija sta odšla dne 1. aprila t. l. okrog 8 dopoldne k službi božji, pustivši tri in pol meseca staro hčerko Marijo samo doma. Otroček je spal v postelji, nad posteljo je pa gorela nočna lučka, napolnjena z vodo in oljem. Ko je olje dogorelo do vode, pričela je lučka metati iskre okrog sebe. Ena taka iskra je padla na posteljo ter vnela bla-zino. Mala sobica, kjer je spalo dete, je bila napolnjena takoj z dimom. Mimo idoč pa-santi, ki so to opazili, so slutili takoj nesrečo. Udrli so s silo v zaprto stanovanje, kjer so našli že nezvestno dete. Kdo opiše bol in obup očeta in mater, ki sta prihitela domov ter našla umirajoče edino svoje dete. Otroka ko nesli takoj v bolnico, pa je že med potom izdihnil.

Najugodnejši nakup

oblačil lastnega izdelka nudi

tursko JOS. ROŠE Ljubljana

★ **Tatvina.** Dne 30. marca t. l. zvečer se je splazil nepoznan uzmovč v hišo trgovca g. Murina v Kandiji v času, ko so se nahajali vsi domači v kuhinji, ter odnesel sinu Rudolfu več obleke v vrednosti nad 2000 Din.

★ **Pogreb v Zrečah.** Župan Winter je, ka-kor smo svoječasno poročali, dne 4. sušca do-polnil 60 let svojega življenja, še zdrav in kre-pek. Toda čez tri tedne za tem ga je bolezen, pljučnica, položila na bolniško in obenem smrtno posteljo. Dne 31. sušca je vrlenu možu zadnjo pot posodila neštevilna množica. Spre-voz je vodil in ob odprtem grobu govoril go-spod arhidijakon Tovornik, potem pa se je še v imenu okrajnega zastopa, oziroma okraja poslovil gospod Sturm.

★ **Nomesto venca** na grob župana Josipa Winter je 500 Din za uboge v Zrečah daroval vladni svetnik in okrajni glavar v Konjicah, gospod Trstenjak.

★ **Opozorjamo** na današnji inserat »Pro-stovoljna javna dražba«, ki se bo vršila dne 2. aprila. Zelo ugodna prilika za nakup dobrih čevljev po nizki ceni za Veliko noč.

★ **Ozalid** — stavbenikom — tehničnim podjetjem, kakor tudi trgovinam s papirjem naznanjam, da sem prevzel zastopstvo svetlo-pisnega papirja za suhe kopije »Original-Ozalid«. Papir je vpeljan v vseh uradih, leta in leta preizkušen, nepokvarljiv, zelo ob-čutljiv, se vsled finih surovin ne lomi in ni-kdar ne poblebi. Z njim hranite čas in delav-ne moči. Cene nizke. Pazite na ime »Oza-lid« in zahtevajte specialno ponudbo od trgovine Iv. Bonač, Ljubljana.

★ **Društvo Zoo v Ljubljani** prosi lovce in druge opravilce za ptice ujede vseh vrst, zlasti za mladiče. — Ptice naj se oddaja-jo (ev. proti plačilu) pri predsedniku društva: prof. dr. A. Serku, univerza, dekanat medi-cinske fakultete v Ljubljani.

★ **Ob pričujanju se poapnenju krvnih cevi** navaja raba naravne »Franz-Josef« gren-čice k rednemu odvajanju, zmanjša visoki pritisk krvi in poveča odpornost. Mojstri v zdra-vilstvu hvalijo staropreizkušeno »Franz-Josef« vodo, ker zanesljivo in milo odstranjuje za-stajanja v kanalu želodčnega čreva in lenivo prebavo. Dobi se v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Žalostna smrt mladega Italijana

V Kamniku je bil že poldrugo leto nastav-ljen kot uslužbenec velike tržaške lesne tvrdke Fastner 26 letni Gino de Riva, rodom iz južne Tirolske. Nakupoval je za firmo les po vsem okraju. Njegov brat in oče sta tudi uslužbeni pri isti tvrdki v Mozirju. Mladi Italijan je bil miren fant, pri ljudeh priljubljen in zelo de-laven in priden. V nedeljo 1. aprila je imel svoj god. Zato je povabil enega svojih prijateljev in svojo nevesto s Perovega pri Kam-niku, naj se peljeta z njim v Laze v Tuhinjski dolini k g. Burkeljci, kjer je imel nekaj lesa prevzeti, poleg tega pa bi za svoj god na-pravil izlet. Prišedši v gostilno k Burkeljci, je najprej prevzel les, potem pa so sedli k mizi in pili pol litra vina. Naenkrat se je de Riva domislil, da ima g. Burkeljca, ki je znan lovec, napravljen tarčo, pa so šli vsi trije in sin g. Burkeljce vanjo streljat z brovningom. Sam je oddal par strelcov, nato pa dal orožje svojemu prijatelju, ki je enkrat ustreliš, ko pa je sprožil v drugo, je patrona odpovedala. De Riva je to patrono vzel iz samokresa, vložil novo in dejal: »Zadnji strel«, pa je sprožil. Naenkrat pa je segel v žep, izvlekel patrono, ki je preje prijatelju odpovedala, jo vložil v samokres ter s smehom na ustnicah nameril na svoje sence in veselo vprašal nevesto: »Ali naj?« Dekle se mu je nasmehnilo, fant je ko-maj zavedno stisnil petelina, pa je počil strel in de Riva se je smrtno zadel zgrudil, ne da bi spregovoril besedo in bil takoj mrtev. Nav-zoči se niso niti zavedli takoj, da je resnično mrtev; šele, ko so videli kri, so ga pričeli stresati. Nesrečna nevesta se je vrgla nanj, ga klicala, a mrtvi se ni zbudil več. Vsaka pomoč je bila izključena. Prenesli so ga v hišo ter ga tam položili na mizo, prijatelj in nevesta pa sta se z avtom odpeljala v Kamnik, da obve-stita o njegovi smrti vse, ki so ga poznali. Nikdo ni mogel prvi trenutek verjeti grozne novice. Vsak je menil, da je to le neokusna šala za prvi april. Obvestili so zdravnika, nato se brata in starše ter firmo. Včeraj so mrtve-vo z avtom prepeljali v Kamnik, kjer se bo najbrže vršil njegov pogreb, ako starši ne bo-do ukrenili prepeljave v Trst.

Ljubljana

NOČNA SLUŽBA LEKARN.

Nočno službo imajo: Bahovec na Kon-gresnem trgu, Ustar na Sv. Petra cesti in Ho-čevar v Šiški.

○ **Novi šef-zdravnik Okrožnega urada za zavar. delavcev** v Ljubljani g. dr. Ivan Zajc je včeraj popoldne prevzel posle. Centrala v

Dr. Ivan Pintar

strokovni zdravnik za ženske bolezni in porod-ništvo, se je PRESELIL in ordinira LJUBLJANA, TAVCARJEVA (Sodna) ULICA št. 2, II. nadstr. Telefon 3051

Ljubljansko gledališče

DRAMA.

Začetek ob 8 zvečer.

Torek, 3. aprila: I. N. R. I. Izven.
Sreda, 4. aprila: I. N. R. I. Izven.
Četrtek, 5. aprila: I. N. R. I. Izven.
Petek, 6. aprila ob 16. uri: I. N. R. I. Izven.
Sobota, 7. aprila: Zaprt.

OPERA.

Začetek ob pol 8 zvečer.

Torek, 3. aprila: Zaprt.
Sreda, 4. aprila: FIDELIO. Red C.
Četrtek, 5. aprila: Zaprt.
Petek, 6. aprila: Zaprt.
Sobota, 7. aprila: Zaprt.

Mariborsko gledališče

Torek, 3. aprila ob 20. uri: KREUTZERJEVA SO-NATA. Ab. A. Premijera.
Sreda, 4. aprila: Zaprt.
Četrtek, 5. aprila ob 15. uri: PASIJON. Kuponi.
— Ob 20. uri: STABAT MATER. Privkrat.
Petek, 6. aprila ob 15. uri: PASIJON. Kuponi.
— Ob 20. uri: STABAT MATER.

Prireditve in društvene vesti

Zimski sportni odsek Slovenskega planinske-ga društva v Mariboru priredi predavanje drevi ob osmih v dvorani kina »Apolo« o zimski olim-pijadi v St. Moritzu l. 1928. Predaval bo tehnični referent zimskega sportnega zaveza g. Gnidovec. Predavanje bo spremljalo 90 prekrasnih skiptič-nih slik. Predprodaja vstopnic pri Brišnik in Höfer-ju.

Jugoslovanska Matica, podružnica v Kranju bo imela svoj redni letni občni zbor z zanimivim in poučnim dnevnim redom v torek 3. aprila t. l. ob 8 zvečer v gostilniških prostorih pri Peterčku. Prav ljudno so vabljeni vsi člani in prijatelji društva.

Mnenje,

da zobe osnažimo z drgnjenjem s ščetko in tako odstranimo iz zob grdo barvo in zamazanost, je zastarelo. Moderna zna-nost je odkrila, da grdo barvo na zobeh povzročajo mikrobe in sicer v zvezi s kemičnim procesom, ki zajedno uničuje naše zobovje. Pred ta-kimi škodljivimi mikrobami obvaruje zo-bovje samo antiseptična ustna voda. Sve-tovne avtoritete so dokazale in izjavile, da je ODOL najboljša ustna voda, pri-jetno dišeča in osvežujoča.

Odol se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah, parfumerijah in brivnicah.

Zagreb je o potrditvi novega šefa brzojavno obvestila Okrožni urad.

○ **Razstava na tehnični srednji šoli** traja samo še danes.

○ **Tekmovanje v friziranju.** Ljubljanski brivci in frizerji se skušajo vedno prilagoditi napredku, kot ga zahteva njihov stan. Orga-nizacija brivskih in frizerskih pomočnikov, ka-teri načeljuje g. Ivčević, je že pred dvema letoma osnovala lastno strokovno šolo za mo-derno friziranje in uspehi te šole so kljub njenemu kratkemu obstoju presenetljivi. Šolo je vodil g. Hodalič, in sicer tako večje, da je mogel v nedeljo, dne 1. aprila v kazin-ski dvorani res pokazati, kaj vse njegovi učenci znajo in koliko so napredovali. Tekmo-vanja v friziranju se je udeležilo okoli 20 go-jencev frizerske šole. S čudovito spretnostjo so mladi frizerji ustvarili modelom, — raznim gospodičnam, — iz njihovih las krasne, repre-zentativne frizure. Med dovršenimi frizurami je bila ena lepša od druge in je imela stroga žirija, katero so tvorili gg. Navinšek, Grobel-nik (Celje), Podkrajšek in gospa Erna Fettich-Frankheimova, res težko stališče, kateri bi prisodila prvenstvo. Po natančni presoji je prisodila prvo nagrado G. Zvonimiru Benku (pomočniku tvrdke Možina), ki je dosegel od 50 mogočih 49 točk. Dobil je diplomu ter 500 dinarjev denarne nagrade. Drugo nagrado v znesku 300 Din je dobil g. Tomo Grgesina (tvrdka Godnov, Tržič), ki je dosegel 47 točk. Tretjo nagrado v znesku 200 Din je dobil g. Ernest Pintar (tvrdka Navinšek) z 41 točkami in četrto mesto je zavel g. Jovan Sekešan z 38 točkami. Vsi štirje so prejeli krasne di-plome, delo mladega umetnika g. Draga Kor-barja. Nato se je vršilo reklamno friziranje starejših frizerjev. Tu so bile v teku pol ure ustvarjene najlepše frizure, in sicer iz popol-noma preprostega materiala. Tako je n. pr. g. Matija Gorenc (tvrdka Fettich-Frankheim) s finim estetičnim čutom napravil neki blondinki imponantno frizuro, ki je vzbudila splošno občudovanje številnega občinstva. V splošnem je potrebna ugotovitev, da se je na tem tekmovalju pokazalo, da se dečja frizura čim dalje bolj umika iz mode in da se predvsem uveljavljajo frizure kratkih, toda valovitih in bujnih las. Tudi pri ženskih frizurah se uve-ljavlja linija ženskosti. — Po končanem tek-movanju se je v dvorani razvila prijetna in neprisliljena zabava.

○ **Smrtna nesreča na glavnem kolodvoru.** Včeraj ob pol 6 zvečer je na glavnem kolo-dvoru na kretnici nasproti skladišču našel službujoči železničar Urbanija takoj po od-hodu mariborskega vlaka moško truplo. Ne-znanec je imel na glavi veliko, krvavečo rano. Železničar je obvestil o tem dežurnega želez-niškega uradnika, ta pa je sporočil slučaj po-licijski ekspozituri na kolodvoru. Kmalu nato je prišla na lice mesta policijska komisija, ki je ugotovila, da je neznanec identičen z An-tonom Zaporu, 20 letnim slugo v kavarni »Ev-ropa«, ter da si je Zaporu pri padcu na trač-nico prebil lobanjo in za posledicami takoj umrl. Njegovo truplo je bilo še popolnoma toplo, kar dokazuje, da se je nesreča zgodila najbrž pri odhodu štajerskega vlaka. Anton Zaporu je bil doma iz Litije. Kakor je bilo ugotovljeno, je Zaporu prečul celo noč od ne-delje na ponedeljek, in sicer najprej v službi, nato pa v družbi z raznimi osebami v baru ter zjutraj v kavarni. Od tu se je ob pol 5 poslo-vil, češ, da gre domov. Odšel je najbrže v kolodvorsko restavracijo in od tu na progo, kjer se mu je nesreča pripetila. Kako se je nesreča pripetila, ni bilo mogoče ugotoviti. Morda mu je v zadnjem trenutku prišlo na misel, da bi skočil na vlak in se odpeljal do-mov, pa je padel z vlaka, morda pa se je ho-tel vlaku le izogniti in je pri tem padel ter si prebil na tračnici lobanjo in se ubil. Samo-

doval: »Ni mogoče utajiti, ljubeznivi gospodje, zgrešili smo pot. Kam naj sedaj gremo, ne vem. Sami vidite, kakšen je ta dolgočasni gozd: smreka stoji ob smreki, nič ni prostora vmes, nobenega znaka ni, da bi jih razločili. Da pa sem prišel na glas, da sem najboljši poznavalec gozda, to so si izmislili, da me zasmejujejo, iz brezsrčnosti in zlobe. Vse to je le slab namen. In začetek vsega tega je bila opica. Tu, veste, pri Elatiji, je stanovala poleti vdova iz Mo-skve. Imela je opico in ta prokleta živalica ji je nekoč ušla. Razumete: ta gozdna žival je vi-dela drevje in mislila je »Bože, tu so me spravili nazaj v Avstralijo. Brž ven skozi okno v gozd!« Zenska joče in vpije: »Kdor jo ulovi, dobi dvesto rubljev!« Od tega je že dolgo in takrat je pomenilo deset rubljev — kravo, ne pa ene opice. Javil sem se z drugimi, da jo poiščemo. Stiri dni in noči sem taval okrog radi te mrcine. Trmast sem bil, in tudi revščina me je k temu silila. Koliko sem takrat prehodil v tem gozdu, sam ne vem več — gotovo sem na-pravil več kot sto vrst. Beštijo, opico, sem kmalu našel, tekal za njo, ji klical: Ks, ks, Maška, Maška! A imela je svoj značaj, skakala je od drevesa do drevesa, me dražila, pačila obraz in bevkala kakor mlada lisica. Ptici so zanimali njo, porednico! Za ptiči je teкала, a seveda se naši ruski ptiči ne dajo vjeti. Kljub svoji trmi sem se stvari navečal in tudi lakota me je mu-čila: od jagod človek ni sit. Ljubega Boga sem prosil, naj ji da smrt! No, končno se je spehala, bil sem na preži na to grdo stvar, in ko je sedela na neki veji, sem jo dosegel s palico. Padla je na tla, ležla še enkrat. Bal sem se, vzeti jo v roke, mahnil še kos dalje po nji, zacvi-lila je — in bila mrtva! No dobro, vrag te vzemi, sem si mislil, jo pobral in odnesel. Z žensko stvar ni bila tako enostavna. Dala mi je mesto deset rubljev, sedemdeset kopejk. »Crk-njene opice ne rabim«, je dejala. — V tem tre-

nutku se je začelo moje trpljenje. Če so v cerkvi kradli, precej so prišli k meni, precej so me pri-jeli: »Pojdi, Peter, ti poznaš gozd, poišči ta-tove!« Če komu ukradejo konje, me napode, naj iščem. Če pridejo lovci, jih moram spremiti. In tako se mi godi, pozimi in poleti. A imam ven-dar hišo in gospodinjstvo! In vedno pravijo, policijski pristav in drugi: »Ti poznaš gozd, ti neumnež!« Pripravili so me do tega, da sem sam verjel, samega sebe goljufal, sam mislil: jaz poznam gozd. Pogumno jo tudi mahnem v gozd. Ko pa pridem v gozd, vidim, da ničesar ne poznam. A ljudem povedati, da ga ne po-znam, bi bilo neprijetno. In koliko sem jih že vodil, sam ne vem števila. Pa je prišel učenjak iz Moskve in določili so me, da mu pokažem gozd. Zame je bil učenjak nekaj sličnega kot opica, kljub temu, da je bil resen mož z brado. Hodil je in hodil, a kaj je pravzaprav hotel, nisem mogel doumeti. Vohal je po travah in rjovel. S trdom sem ga spravil do vasi Kara-čove, kjer se je rodil Ilja Muromec. Tri dni smo taval okrog. Zmerjal je in preklinjal. In usekal bi ga bil rad po glavi, tako sem ga bil že sit. Ah, jaz sovražim ta gozd! Le same velike ne-prilike imam z njim...

Naš vodnik je gledal sovražno proti črne-mu krogu dreves, v katerem smo sedeli kakor na dnu globoke jame. Končal je svoje pripo-vedanje:

»In jaz sem vrhutega že od mladosti dalj-noviden. V daljavo vidim dobro — a v bližini je vse kot da bi bilo zavito v meglo. In ker me je sram, dam krivdo zajcu, kot da me je zajec spravil s prave poti!«

»In kasneje, ko je bil že nekoliko vinjen, se je dobrohotno nasmehnil s svojimi sivimi očmi, olupil svoje jajce in rekel, kimajoč z glavjo: »Pred zajcem seveda, se čutim krivega jaz!«

Sveta življenje in vrvenje

Nič novega, pa vendar . . .

Nič novega se ne da povedati o tobaku, pa vendar je dobro, če si večkrat ponovimo, kar je o njem splošno znano. Dr. James Waring v Chicagu piše o tem: Dokazano je, da je kajenje važen vzrok nezadostne prehrane. Eden mojih divjakov je bil tekoni zadnjih dveh let štirikrat nehal kaditi ter se je tedaj vselej zredil za 8 do 10 funtov! ko je pa začel zopet kaditi, je vselej zopet za toliko shujšal. Podobnih slučajev je nešteto znanih.

Zakaj kadilec hujša? Predvsem za to, ker tobak zmanjšuje tek. Pri novincu povzroča tobak slabosti in bljuvanje, pri vajenem kadilcu povzroča samo odpor proti uživanju hrane. Vzrok je nikotin in druge strupene snovi v tobaku, ki vplivajo na živčni sistem. Ker kadilec malo je, je naravno, da hujša.

Izguba na teži je večkrat tudi posledica tistih kroničnih prebavnih motitev, ki jih označuje kislota »pehanje«. To nastane vsled tega, ker kadilec ne hote požira mnogo slin, v kateri se ne nahajajo samo strupi, ki nastajajo pri zgorevanju tobaka, marveč tudi alkalično primes tobaka samega.

Kajenje ni za vse enako škodljivo. Normalnemu, zdravemu človeku zmerno kajenje na splošno ne bo škodovalo. Dobro pa je, da se vsak drži sledečih pravil:

Ne kadi, predno nisi dorasel, to je pred 21. letom. Na nedorastle ljudi kajenje mnogo bolj škodljivo vpliva.

Daj se vsaj enkrat na leto temeljito preiskati dobremu zdravniku, da dožene, ako srce, odvodnice in drugi organi prenesejo kajenje.

Kadi le cigarete, in to največ deset dnevno, še bolje samo pet. Cigareta je manj škodljiva nego smotka ali pipa, ker je zgorevanje popolnejše in se zato uniči več nikotina. Vsekakor se vdihavanje dima pri cigaretah težje prepreči nego pri smotki in pipi in v tem je večja škodljivost cigarete. Papir ob sebi ni škodljiv, kakor se splošno misli.

Rabi le suh tobak. Čim bolj suh je tobak tem popolnejše je zgorevanje in tem manj je nikotina.

Ne vdihuj dima in ne puhaj ga skozi nos. Kronični katar, vnetje, kašljanje so mnogokrat posledica vdihavanja dima.

Kadi na prostem in nikoli doma. Prvič s tem avtomatično omejiš porabo tobaka, drugič pa na prostem ne vdihavaš z dimom nasičenega zraka.

Vedno uporabljaj cigarni ali cigaretni ustnik, drugače se ti pomešajo v slino razne strupene tobačne snovi, ki jih potem požiraš.

Kadi le neposredno po jedi. Pred jedjo kajenje oslabi tek. Ker kajenje mnogokrat škoduje duševnemu delu, je najboljša, da sploh kadimo šele po večerji, ki smo svoje delo že opravili.

Vsaj enkrat na leto opusti kajenje vsaj za en mesec. S tem se prvič samega sebe vzgajaš, drugič pa ima telesno stanje čas, da si zopet opomore.

Umetnije pariških seplearjev.

Pred kratkim se je oglašil pri zlatarju na trgu Vendome v Parizu odličen gospod, ki je zahteval diamantno zavrtnico v vrednosti enega milijona frankov. Zlatar je pokazal svoje dragulje in gospod je začel kot dober poznavalec

izbirati najlepše kamene. Ko je bila zavrtnica sestavljena, je bil kupec ves očaran in je takoj odšel s milijon frankov. Ob enem je prosil, naj mu zavrtnico pošljejo v bližnji hotel, kar se je seveda zgodilo. Čez par dni je isti kupec zopet prišel k istemu zlatarju in rekel, da si hoče izbrati še eno zavrtnico, topot v vrednosti treh milijonov frankov. Zlatar je bil silno vesel in je častil kupca kakor kakega kralja. Ko je bila zavrtnica sestavljena, je kupec prosil, naj mu jo pošljejo zopet v hotel, kjer bo izplačal tudi kupnino, ker si tako visokih vsot ne upa nositi s seboj. Zlatar je drage volje pristal in čez par ur se je neki zlatarjev uslužbenec z zavrtnico zglasil v hotelu. Odlični gospod se je ravno bril ter je prosil uslužbenca naj malo počaka, da gre v sosedno sobo po jopič in denar. Uslužbenec je čakal; poteklo je 10 minut in še deset, a gospoda ni bilo nazaj. Uslužbenec je tedaj pogledal v sosedno sobo, ki je pa bila prazna. Vznemirjen se je vrnil v prvo sobo, kjer je bila na mizici ostala skrinjica z zavrtnico. Uslužbenec je odprl pokrov, da bi se prepričal, če so dragulji še v njej. Skrinjica je bila prazna! Pokazalo se je, da je skrinjica na eni strani manjkala stena. Zavrtnica je rej skozi odprtino izginila v sleparjev žep. Uslužbenec je sedaj zdiral k portirju, ki mu je pa povedal, da je gospod iz prvega nadstropja malo prej zapustil hotel.

Nohti kot znak pokolenja

V Ameriki nimajo razrednega plemstva, pač pa — plemenskega. Kdor more reči, da je belec popolnoma nemešane krvi, ta velja nasproti vsem ostalim kot plemič po plemenu. Že zato bi seveda vsak rad rekel, da je tak čistokrvni belec, toda reči ne zadostuje, to je treba tudi dokazati. In tu so iznašli znanstveniki znamenje, ki še v petem in šestem rodu, ko se je mešanje »bele« in »črne« krvi v polti in vsem ostalem telesu že popolnoma zabrisalo, še vedno neizprosno izdaja prvi greh in izgubo plemstva. To znamenje je polumeseč na nohtih, ki je pri beleu čiste krvi rožnate barve, pri mešaneh pa modre ali vi-

Ne vem, kako je to: Če pijem, pa delati ne morem.
Bom že moral delo pustiti.

joličaste barve. Kdor nosi to znamenje, temu so vrata v »dobro družbo« zaprta. — Tako je v Severni Ameriki. V Južni Ameriki niso tako strogi sodniki, saj bi se morali drugače domalega vsi izključiti iz »družbe« in bi sploh nobene »družbe« več ne preostalo — mešanje krvi je namreč tam tako splošno, da čistokrvnih belecev skoro ni več dobiti. Pri vsem tem pa je tudi pri južnih Američanih čistokrvno belstvo v visokih čisljih in se nepotvorjen belec tudi tam smatra za »višjega človeka«, za plemiča. Ako tak plemič »rožnatega polumeseca« zasnubi ženo mešane krvi, je to zanjo največja čast in sreča, pa najsi je ona iz najboljših in najbogatejših družin, on pa ubog nemanč. Belsko plemstvo je torej praktično v južni Ameriki prav tako dobičkonosno kakor staro razredno plemstvo v Severni Ameriki.

Tujci na češkoslov. visokih šolah

Na češkoslovaških visokih šolah študira trenutno veliko število tujcev, kar kaže, da se ta država vedno bolj internacionalizira. Največ je Rusov in sicer 2000, Bolgarov je 800, Jugoslovancev 700, Poljakov 26. Med drugimi narodi je 35 Armencev, 42 Nemcev iz rajha, 12 Litovcev, 8 Amerikancev, 7 Francozov, 5 Italijanov, 3 Angleži, 2 Šveda in 2 Kitajca, 3 Turki. Z enim predstavnikom so zastopani Japonci, Portugalsci, Danci in Belgijci.

Cenjenim damam

naznanjam, da imam v zalogi veliko količino

krasnih luksuznih čevljev

tu- in inozemskih tvrdk. Cene nizke. — Posamezne pare pretekle sezije prodajam globoko pod dnevno ceno. — H. SELJAK, trgovina s čevlji, Ljubljana, Prešernova ulica št. 52.

Sveže donavske in severno-morske

ribe

karpi, ščuke, smuči, somi, morski losos, morske jegulje, kablau, dan, smuči, ribji fileti, očiščeno, brez kosti, snežno belo meso, pripravljeno za kuhinjo, priporočila za bližnje postne dni v veliki izbiri ribja stojnica Kat. Roy, Glavni trg, Maribor.

Prostovoljna sodna dražba!

hišne in kuhinjske oprave, perila in ženske obleke se vrši v četrtek 5. aprila t. l. v Ljubljani, Stari trg št. 34, II. nadstropje, ob 9.

V Ljubljani, 2. aprila 1928.

Mate Halner,
notar kot sodni komisar.

SALDA-KONTE
ŠTRACE - JOURNALE
SOLSKJE ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIZICE
RISALNE BLOKE
ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH

KNJIGOVEZNICA

K. T. D.

V LJUBLJANI
KOPITARJEVA ULICA 6
II. NADSTROPJE

Službe iščejo

Mlad trgov. pomočnik
mešane stroke z dobrimi
spričevili, želi premeniti
službo. — Ponudbe upravi
pod »Zanesljiv« št. 2793.

Naročajte »Slovenca«!

Upravni svet in nadzorstvo Učiteljske tiskarne
javljata tužno vest, da je mnogoletni predsednik in upravni
svetnik naše zadrage, gospod

Ivan Bernot

strokovni učitelj tehn. sred. šole v pokoju

po dolgotrajni in težki bolezni preminul dne 1. aprila 1928.

Pogreb se bo vršil v torek dne 3. aprila popoldne ob 4. uri
izpred hiše št. 3 v Bohoričevi ulici.

Za našo zadrugo prezaslужnemu možu ohranimo časten in
neminljiv spomin.

Ljubljana, dne 2. aprila 1928.

Sir H. Rider Haggard:

100

Kleopatra, egiptovska kraljica

»Ne; ako pa kraljica želi, bo do jutri zjutraj pripravljena — pijača, ki bo delovala tako hitro in močno, da ne bodo niti sami bogovi mogli onega zadržati od spanja, ki jo pije.«

»Daj, pripravi jo, ti mojster smrti!«

Priklonil sem se in odšel, in vso tisto noč sva delala z Atuo in pripravljala smrtno pijačo. Naposled je bila gotova in Atua jo je zila v kristalno steklenico in jo držala proti svetlobi ognja; pijača je bila čista kot najčistejša voda.

»La! La!« je zagostolela s hreščečim glasom, »res pijača za kraljico! Ko bo petdeset kapljic tele vode, ki sem jo jaz pripravil, steklo čez tiste njene rdeče ustnice, potem, Harmakis, bo tvoje maščevanje nad Kleopatru pač gotovo! Oj, da bi bila zraven in videla tvojo pogubo pogubljenjo! La! La! Prijetno bi bilo videti!«

»Maščevanje je puščica, ki pogosto zadene njega, ki jo izstreli,« sem ji odgovoril spomnivši se besedi dvornice Karmion.

Osmo poglavje.

Poslednja gostija Kleopatre. — Kleopatra izpije smrtno pijačo. — Harmakis se ji razkrije. — Harmakis priklječe duhove. — Smrt Kleopatre.

Drugo jutro je Kleopatra s Cezarjevim dovoljenjem obiskala Antonijevo grobnico in jokaje tarnala, da so jo bogovi Egipta zapustili. Ko pa je bila poljubila rakev in jo pokrila z lotusovim cvetjem, se je vrnila, kopala, mazila in se oblekla v najsijajnejša oblačila ter sedla z dvornicoma Iras in Karmion in menoj k večerji. Med večerjo ji je duh divje vzplapolal podobno kakor k onebo vžari pri solncem zahodu, in zopet se je smejala in radovala kakor v minulih časih, in pripovedovala o gostijah, ki sta jih imela z Antonijem. Meni se v resnici nikdar ni videla

tako krasna kakor v tej usodepolni noči maščevanja. In tako se je njen duh obrnil do one gostije v Tarzu, kjer je izpila bisere.

»Čudno,« je rekla. »čudno je, da se je Antonijev

duh v poslednjih trenutkih spomnil baš na tisto izmed vseh noči in na Harmakisove besede. Karmion, ali se še spominjaš na tistega Egiptčana Harmakisa?«

»Gotovo, kraljica,« je odgovorila počasi.

»Kdo pa je bil tisti Harmakis?« sem jo vprašal; rad bi namreč izvedel, ali je kaj žalovala za mojim spominom.

»Hočem ti povedati. Čudna je tista zgodba, vendar jo lahko povem sedaj, ko je vsega konec. Ta Harmakis je bil starodavne rodovine faraonov; v Abidu so ga skrivaj kronali, nato pa so ga poslali semkaj v Aleksandrijo, da bi izvršil veliko zaroto, ki so jo skovali zoper vladanje nas kraljevskih Lagid. Prišel je v mojo palačo kot vedeževalec iz zvezd; bil je namreč jako učen — precej tako kot si ti, Olimp — in krasen človek. Namen zarote je bil, da me on umori in se proglasi faraonom. Zarota je bila velika, imel je namreč mnogo prijateljev, dočim sem jih jaz imela malo. V taisti noči pa, ko bi bil moral izvršiti svojo namero, da prav v taisti uri, je prišla onale Karmion in mi razodela zaroto rekoč, da je slučajno našla ključ do nje. V poznejših časih pa sem precej dvomila o resničnosti tiste tvoje zgodbe, Karmion, dasi ti tega nisem niti omenila. Zakaj pri bogovih! Še v tej uri mislim, da si ljubila Harmakisa in da si ga izdala, ker te je preziral. Iz tega vzroka si tudi ostala devica ves ta čas, kar je nekaj nenavadnega. Daj, Karmion, povej nam; sedaj na koncu je itak vseeno.«

Karmion se je stresla in odgovorila: »Resnica je, kar praviš, kraljica. Tudi jaz sem bila zapletena v zaroto in sem izdala Harmakisa, ker me je zaničeval. In zavoljo svoje velike ljubezni do njega sem tudi ostala neporočena.« Pri teh besedah se je ozrla proti meni, mi gledala v oči, nato pa je s skromnimi trepalnicami zakrila svoje oči.

»Tako! Sem si mislila. Čudna so pota žensk! Tisti Harmakis je, kakor se mi vidi, pač imel le malo vzroka, da se ti zahvali za tvojo ljubezen. Kaj praviš ti, Olimp? Oj, toraj ti si tudi bila izdajalka, Karmion? Kako nevarna so pota, po katerih hodijo vladarji! No, odpuščam ti, zakaj izza tiste ure si mi zvesto služila.«

LJUBSKA KNJIZNICA iz založništva jugoslovanske knjižarne v Ljubljani: 23 zvezek: A. Sheehan, Nodding. Povest ruskega dekle, 24 Din, vez. 22 Din. — 24 zvezek: A. Marth, Hanka. Lubišči-osebni povest, 22 Din, vez. 30 Din. — 25 zvezek: Haggard, Hiti cesarja Montezuma, 32 Din, vez. 42 Din. — 26 zvezek: Haggard, Hiti cesarja Montezuma, 32 Din, vez. 42 Din. — 27 zvezek: Pregelj, Otročji soluna, 24 Din, vez. 32 Din.

Gospodarstvo

Splošne določbe davko-plačevalcev v II. četrtletju

(Opozorilo Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.)

I. Dospelost direktnih davkov. Dne 1. maja 1928 dospo v plačilo neposredni davki za II. četrtletje 1928. Ako se ne plačajo v 14 dneh po dospelosti, se z zamudnimi obrestmi vred prisilno izterjajo.

II. Posebna pridobitina. Podjetja, ki javno polagajo račune, so dolžna vsako leto tekom 14 dni po odobritvi računskega zaključka, a najkasneje do dne 30. junija predložiti napoved za odmere posebne pridobitine. III. Davek na poslovni promet. Davko-plačevalci, ki vodijo knjigo opravljenega prometa, to so oni, katerih promet je v letu 1927 presegel vsoto 360.000 Din, so dolžni do 30. t. m. 1928 odpremiti s posebno prijavo davek od prometa, opravljenega v I. četrtletju 1928. Ostali davkoplačevalci, to je oni, ki plačujejo davek na poslovni promet pavšalno, plačajo sočasno s drugimi davki tudi drugi obrok davka na poslovni promet za leto 1928, event. v izmeri predpisa za leto 1927, ako za tekoče leto še ni odmerjen. IV. Davek na zaslužek telesnih delavcev in na službene prejemke privatnih nameštencev. Od delavcev in nameštencev v I. četrtletju 1928 pobrane zneske navedenih davkov je s posebnimi izkazi odpremiti pristojnemu davčnemu uradu do dne 14. t. m. 1928. V. Uslužbeni davek. Namesto davka na zaslužek telesnih delavcev in na službene prejemke privatnih nameštencev so službodajalci od dne 1. t. m. dalje dolžni pobirati po novem davčnem zakonu uslužbeni davek. Vsi nameštenci in delavci si morajo takoj nabaviti davčne knjižice, v katero službodajalec vpisuje izplačila mezde in zaslužka ter porabe davčne zneske. Odtegnjene in predpisane davčne zneske mora vplačati tekom vsakega meseca vsak delodajalec pri pristojnem davčnem uradu s seznamom vseh nameščenih in zaposlenih uslužbencev in delavcev najkasneje 15. dan po preteku vsakega meseca, to je prvič do dne 15. maja 1928. VI. Taksa na kupone ali dividende in na tuitanje. Od kuponov ali dividend in od tuitanj plačuje po pripombi 5. k tarifni postavki 10. taksa 1%. Tako je položiti pri davčnem uradu v 15 dneh po odobritvi bilance. VI. Dopolnilna prenosna taksa. Drugi obrok dopolnilne prenosne takse, ako pretega letni predpis znesek 500 Din, je plačati od dne 1. do vstetega dne 15. t. m.

Izvoz v februarju

V mesecu februarju letos smo izvozili iz naše države 294.760 ton blaga v vrednosti 488.96 milj. Din napram 311.488 tonam za 430.3 milj. Din v januarju letos in 321.628 ton za 455.4 milj. Din v februarju 1927. Od januarja na februar je izvoz po količini padel za 6%, po vrednosti pa narasel za 2%. Napram februarju lani je bil izvoz manjši po količini za 9%, po vrednosti pa za 4%. Kakor je torej razvidno in teh podatkov, se niso izvršile znatne izpremembe.

Glavni predmeti, katere smo izvažali, so bili v februarju naslednji (v oklepajih podatki za januar; vse v milijonih Din): stavbni les 69.2 (81), jaja 46.4 (11.4), prašiči 35.9 (41.2), goveda 25.9 (26.5), baker sirov 25.4 (25.0), slive suhe 17.9 (6.9), kalčijeve cianamidi 14.3 (8.8), sveže meso 14.1 (26.7), konji 10.2 (6.8), železniški hrastovi pragi 8.9 (9.1), cement 7.6 (8.2), hmelj 7.9 (10.8), drva 7.1 (6.9), leseni izdelki 5.4 (5.1) itd.

V mesecu februarju je napram januarju zelo napredoval izvoz jaje in sliv, dočim je izvoz lesa in drugih predmetov nazadovol.

Naslednja tabela nam kaže gibanje izvoza v zadnjih mesecih:

	tis. ton	milj. Din.
povpr. 1927	354	— 533.4
januarja 1927	315	— 488.8
febr. 1927	322	— 455.4
dec. 1927	288	— 528.6
jan. 1928	312	— 430.3
febr. 1928	295	— 439.0

BILANCE IN POSLOVNA POROČILA

Strojne tovarne in livarne v Ljubljani. Iz poslovnega poročila za 1927 posnemamo, da sta se za poslovnost in produkcija v drugem polletju dvignili, vendar je bil promet radi nižjih cen in ostre konkurence manjši kakor 1926. Reorganizacija podjetja se že približuje koncu. Glede vodovodnih, parnih in plinskih armatur bo podjetje kmalu izpodrinilo tuje izdelke. Pri državnih dobavah delajo hudo konkurenco podjetja v državi, ki so prav za prav izjemna, in reparacije. Zaklj. račun za 1927 je očiten raznih dubioz. Iz bilance je posneti, da so zaloge blaga narasle od 5.5 na 7.6 milj. Din. Bruto dobiček je znašal 4.9 milj. Din (1926 5.2), stroški so se znižali od 4.05 na 4.55; po odpisih v znesku 0.8 milj. Din znaša izguba za 1927 0.7 milj. Din (vštevši prenos izgube iz 1926 v znesku 0.2 milj. Din). Napram 1926 se je v računu izgube in dobička dobiček vnesel sumarično in ni podroben za posamezne obrate. Občni zbor je sklenil izgubo 716.546 Din odpisati od rezerv, ki se znižajo na 1.3 milj. Din.

Zagrebska tavnica kož izkazuje za 1927 na kapital 10 milj. Din 1.45 milj. Din čistega dobička napram 1.1 milj. Din za 1926. V njen koncern spadajoča Zagrebska tavnica čevljev zaključuje 1927 z izgubo 91.000 Din (1926 948.000 Din, skupaj 1.039.000 Din) pri kapitalu 2.5 milj. Din.

Zedinjene tavnice stekla, Zagreb, ki imajo steklarne v Sloveniji, izkazuje za 1927 145.923 Din čistega dobička napram 230.661 Din za 1926. V bilanci je izvedena valorizacija nepremičnin od 1.5 na 3.9 milj. Din ter inventarja od 0.6 na 3.1 milj. Din. Zaloge so se lani povečale od 7.9 na 9.1 milj. Din, pa tudi stroški, zlasti pa obresti.

Keramična industrija Zagreb, ki imajo tovarne v Sloveniji, so tudi leto 1927 zaključile z izgubo. Znašala je 1926 481.115 Din, za 1927 pa 59.029 Din, skupno znaša izguba 540.144 Din.

KONKURZI IN LIKVIDACIJE

Konkurs je razglašen o imovini Armina Ellingerja, trgovca v Mariboru, Kralja Petra trg; prvi zbor upnikov 5. aprila, oglasitve do 23. maja in ugotov. narok 6. junija; nadalje o imovini Ivana Peterlna, trgovca v Dolenji Dobravi; prvi zbor upnikov 14. aprila, prijavitelj do 19. maja, ugotov. narok 2. junija; nadalje o imovini naslednjih tvev: Borisav Marjanovič (lastnik Dušan Marjanovič), Belgrad (aktiva 0.6 milj. nepremičnina, pas. 0.4 milj. Din); Ivan Jakovljevič, Sijakovac; Borivoj Stokič, trg., Belgrad (prijavitelj do 30. apr.); Dragutin Cvetković, trg., Vlad. Han; Randjel Cvetković, trg., Zitorad (prijavitelj do 19. aprila); Radosav Radojko Kovačević, trg., Ljubovija (prijavitelj do 24. aprila); Božidar Krstić, trg., Svilajnac (prijavitelj do 28. apr.); Atanas Stojanović, trg., Kicevo (prijavitelj do 24. aprila); Tvorničko skladište konfekcije Albert Fleischmann, Zagreb (prijavitelj do 15. maja).

Likvidacija. »Timok«, gospodarska d. d. v Zagrebu sklicuje občni zbor za 29. april z dnevnim redom: likvidacija (ust. 1925; kapital 0.5 mil. Din).

Posojila na kmet. posestva pri drž. hipot. banki. Od glavne podružnice Drž. hipot. banke v Ljubljani smo prejeli sledeče obvestilo: Na podlagi bančnega pravilnika za hipotekarna posojila na kmet. posestva je banka dosedaj izdajala posojila samo na zemljišča, ki merijo v enem kompleksu najmanj 1 ha, dočim se manjših parcel pri uradni cenitvi ni vpoštevalo, Z odlokom uprave št. 43.430-26 je ta pravilnik za Slovenijo spremenjen in se sedaj dotično določilo glasi: »Posojila se morejo dajati na vsa zemljišča ene vložne številke, samo da vse parcele ene vložne številke znašajo najmanj 1 ha.« Na ta način je banka ustregla posebno manjšim posestnikom, ki so lastniki malih parcel, velikih izpod 1 ha. Dočim jim banka doslej ni mogla dati posojil na te male parcele, bo to v bodoče mogla storiti, samo če vse v eni vložni številki združene parcele merijo skupno vsaj 1 ha.

Državna trtnica v Bršljinu pri Novem mestu, ki jo v zadnjem letu vodi okrajni kmet. referent g. Fran Malasek, je s 1. aprilom 1928 likvidirana. Prodalo se je 12.161 cepeljen od 21.261 vložnih v zemljo, korenjakov se je priredilo 47.670 od 74.100 vložnih, ključev se je pridelalo 179.820, vina se je prodalo 633 litrov, sadnega drevja pa več sto komadov, za kar se je dobilo čez 40.000 Din. Državna dotacija za vzdrževanje trtnice je znesla istotako 40.000 Din, tako da ta institucija v letošnjem letu ni bila za državo pasivna. Ako ne bi bili nasadi z dne 12. maja 1927, ko so bili poganki že 1 m visoki in očesa cepeljen in korenjakov 5 do 6 cm dolga, pozebli in voluhar ne delal v nasadih velike škode, bi bila trtnica znatno aktivna.

Sladkorna pesa. Prva cenitev kulture sladkorne pese znanega statistika Lichte znaša za Evrope 2.576.800 ha (+ 53.800 ha). Kultura sladkorne pese v kampanji 1928-29 v naši državi cenil na 57.000 ha napram 55.400 ha. Večja redukcija kulture se opazila le v Češkoslovaški in Romuniji, zelo pa se je povečala v Rusiji.

Borza

2. aprila 1928.

DENAR

V današnjem deviznem prometu je prišlo do znatnih izprememb v tečajih. Učvrstili so se Berlin, Dunaj, Praga in Trst, neizpremenjeni so ostali kurzi Curiha in Newyorka, dočim je London popustil. Promet je bil znaten. Privatno blago je bilo v devizah Newyork in Trst, v ostalih pa je intervenirala Narodna banka. Zadnje dni se je mednarodno zelo učvrstila deviza Bukarešt. Vse je računalo, da bo stabilizacijski kurz za lej 3.20 v Curihu, kjer je bila ta deviza že skozi mesece. Vzrok za ta dvig je iskati s predstoječo stabilizacijo in najetjem inozemskega posojila.

Zagreb. Amsterdam 2286.25—2292.25, Berlin 1358—1361, Curih 1068.50—1096.50, Dunaj 798.55—801.55, London 277.07—277.87, Newyork 56.735—56.935, Pariz 222.80—224.80, Praga 168.10—168.90, Trst 299.24—301.24.

Belgrad. Berlin 1358—1361, Budimpešta 901.8—904.8, Curih 1068.50—1096.50, Dunaj 798.55—801.55, London 277.07—277.87, Newyork 56.735—56.935, Pariz 222.80—224.80, Praga 168.10—168.90, Trst 299.24—301.24.

Curih. Belgrad 9.13, Berlin 124.13, Budimpešta 90.65, Bukarešt 3.28, Dunaj 73.05, London 25.34, Newyork 519.10, Pariz 20.435, Praga 15.38, Trst 27.42, Sofija 3.75, Varšava 58.30, Madrid 87.25.

Trst. Belgrad 33.30—33.82, Curih 363.10—369.50, Dunaj 263.75—269.75, London 92.89—92.42, Newyork 18.90—18.91, Pariz 74.45—74.55.

Dunaj. Devize: Belgrad 12.50, Kodanji 190.50, London 34.08875, Milan 37.535, Newyork 710.50, Pariz 27.975, Varšava 79.69. — Valute: dolarji 710.20, francoski frank 28.04, češkoslovaška krona 21.045.

Praga. Devize: Lira 178.25, Belgrad 59.375, Pariz 132.75, London 164.75, Newyork 33.745, Dinar: Newyork 176, Berlin 7.36, London 277.50.

VREDNOSTNI PAPIRJI

Med državnimi papirji so v Zagrebu popustili agrari kakor tudi vojna škoda, ne toliko za termine kakor za promptno blago. Med bančnimi in industrijskimi papirji ni znatnih izprememb.

Ljubljana. 7% invest. posoj. 87 den., agrari 58 den., Celjska 164 den., Ljublj. kreditna 135 den., Praštediona 802.50 den., Kred. zavod 157—175, Vevče 135 den., Ruše 265—280, Stavbna 56 den., Sešir 125 den.

Zagreb. 7% invest. posoj. 87.25—87.50, agrari 57.50—58, vojna odškodnina 437—438.5, april 442, dec. 468—471.50, Hipo 58.50, Jugo 89—90, Praštediona 800—805, Ljublj. kreditna 135, Sečera 525—540, Drava 550—560, Slavonija 12—14, Trbovlje 597.50, Vevče 140—150.

Belgrad. Narodna banka 6050, vojna odškodnina 440, 430 (3750), ult. april 444, 439 (6000), ult. maj 446.50 (100), Izvozna banka 1150, Belgr. zadruška 6000, rdeči križ 95, 7% invest. posoj. 85, agrari 58—59.

Dunaj. Podon.-savsko-jadrans. 80.95, Jugo 11, Hipo 7.10, Alpine 40.70, Leykam 9.90, Trbovlje 60.90, Kranjska industr. 38, Gutmann 28.

BLAGO

Ljubljana. Les: bukovi plohi žamani ostro-robni paralelni od 38—100 mm od 2 m dolžine naprej I. II. franko vagon meja 2 vag. po 750; zaklj. 2 vag. Tendence neizpremenjena.

Dež. pridelki (vse samo ponudbe; slov. post., plač. 30 dni, dobava prompt): pšenica 78-79 kg, 2% baška 390—292.50, slav. 385—387.50, koroza za čas prim. suha kval. gar., za marec 295—297.50, april 300—302.50, maj 305—307.50, činkvanti 305—307.50, ajda dom. zdrava rešetana suha 295, oves baški zdrav rešetan 300, moka 0 g vag. bl., fko Ljubljana plač. po prejemu 530—535; zaklj. —. Tendence neizpremenjena.

Novi Sad. Pšenica: bč. 342.50—347.50, ban. 345—350, potiska 337.50—342.50, srem. 342.50—347.50; ječmen 290—295; oves: bč., ban., slav. 250—257.50; koroza: bč. stara 257.50—262.50, april 260—265, maj 262.50—268, bela 262.50—267.50, ban. 255—260, srem. 255—260, apr. 260—265, maj 262.50—268; moka: 0 g in gg 470—480, št. 2 450—460, št. 5 430—440, št. 6 372.50—382.50, št. 7 307.50—317.50, št. 8 222.50—232.50; otrobi 210—216. — Promet: 4 vag. pšenice, 3% ječmena, 201 vag. koroze, 2 vag. moke.

Budimpešta (terminalska borza). Tendence medla. Pšenica: maj 32.78, 32.64, zaklj. 32.62—32.64, okt. 30.22, 30.20, zaklj. 30.18—30.20; rž. maj 31, 30.98, zaklj. 30.96—31, okt. 25.72, 25.62, zaklj. 25.62—25.64; koroza maj 27.54, 27.50, zaklj. 27.50—27.52, julij 28.

Za duha in srce

Albrecht Dürer

Te dni obhajajo Nemci štiristoletnico smrti Alberta Dürerja, enega svojih največjih umetnikov duhov, ki se je pojavil v notranje zelo bur-

nem času, na prelivu 15. in 16. stol., in postal izrazil glasnik in tolmač novega življenjskega čustva, ki se je tedaj tvorilo, predvsem religioznega, ki se je v novi duhovni konstelaciji znova razplamtel ob svoji preusmeritvi. Ko je izza srednjega veka tekom 14., zlasti pa v 15. stol. vedno močnejše naraščal naturalizem, se je vzporedno z njim — zlasti v severnih deželah — čim dalje bolj krepil element, ki je postal odločilen za ves poznejši kulturni razvoj, to je element subjektivizma in individualizma, ki je končno prevrnil celotni srednjeveški življenjski red. Toda v novem duhovnem redu, ki je nastajal, se je opešano in podrejeno religiozno čustvo z dotokom novih energij znova užgalo in razgibalo, to pot v drugi smeri, kakor jo je zasekal v svojem jedru enotni srednji vek. Na severu je ob Dürerjevem času vzniknilo gibanje reformacije, ki se je izpreverilo v sektantstvo, na jugu je v Firenzi pripravljal Favanarola pot oživilnemu krščanstvu, dokler ni ves katoliški svet zajel visoko pogonjajoče se val protireformacije. Nastopilo je vretje sproščenih religioznih sil, združujočih v sebi novo pridobljeno subjektivnost z objektivnostjo katoliških resnic.

Religiozno gibanje njegovega časa je tudi v mladem Dürerju globoko odmevalo. Udeleževal se ga je iz prepričanja, da bo novo gibanje obnovilo in očistilo krščanstvo, ter iz globoke verske potrebe in gorečnosti. L. 1521., ko je tekom svojega potovanja po Nizozemskem prejel napadno poročilo o Luthrovi smrti, piše v svoj dnevnik strastne besede zoper kurijo, ki »ubija pravo krščanstvo, mu izsesava kri in ki je vrela nekrščanskega življenja«. Luther mu je naslednik prave krščanske vere, papeštvo obtožuje posvetnosti. Izraz te religiozne gorečnosti in stiske je *Apokalipsa*, zbirka 16 lesozov, ki jo M. Dvořak imenuje revolucio-narno pesem, naperjeno proti Rimu. Apokalipsa je osebna izpoved mladega Dürerja, v kateri pa je izrazil tudi duhovno težnjo svojih sodobnikov.

Apokalipsa je nastala med 1. 1495.—1498. Pozneje se je Dürer, ki je bil v praktičnem življenju itak vedno katolik, s svojimi 4 *Apostoli* (1526) ostro postavil proti protestantizmu.

Umetniška snov Dürerjevih del je pretežno religiozna. Izmed glavnih njih omenimo *Veliki in Mali pasijon*, *Marijino življenje*, dalje *Vitez*, *smrt in hudič*, sv. Hieronim v celici, *Melanholija*, sv. Trojica, zadnja večerja (večinoma lesozezi in bakrorezi). Njih bistveni znak je duševno poglobljanje in subjektivno karakteriziranje posameznih oseb in dejanja. Ta umetniška poteza pri Dürerju poteka iz njegove severnjaške usmerjenosti, ki odločno prevladuje nad nebitvenimi in za njegovo umetnost neznatnimi znaki italijanskega vpliva. Dürerjeva umetnost je izraz in tvorba severne renesanse, v kateri je lila vodivna Nizozemska, potom katere smo tudi mi Slovenci prišli posredno do svoje renesanse, in ne potom Italije.

Albrecht Dürer se je rodil 21. maja 1471 v Nürnbergu, kjer je tudi umrl dne 6. aprila 1528. Njegov oče je bil doseljenec iz zapadne Ogrske, ki je imel v Nürnbergu zlatarsko obrt. Kot trinajstleten deček je izvršil Dürer avtoportret (1484), ki razodeva veliko nadarjenost. Med 1. 1490.—1494. je Dürer potoval in delal v pokrajinah zg. Rena. Leta 1494. se oženi in še isto leto odpotuje prvič v Italijo. Ko se vrne, otvori v Nürnbergu (1495) svojo lastno delavnico. Med 1. 1505.—1507. se je vnovič mudil v Italiji, 1520 se je podal na Nizozemsko, naslednje leto pa se je že bolehen vrnil v svoje rojstno mesto. Umrl je star 57 let.

Rojstna hiša A. Dürerja v Nürnbergu.

I. N. R. I.

(Jeruzalemski dogodki o velikonočnih dneh v treh delih (14 slikah). — Za oder priredila E. Gregorin in dr. R. Tominec. Režiser O. Šest.

V nedeljo popoldne je naše gledališče uprizorilo Pasijon in nas s tem postavilo pred izredno kočljivo gledališko vprašanje, dejali bi osnovno vprašanje umetnostnega oblikovanja sploh, ne samo gledališkega. So nedotakljive snovi, ki jih moderna umetnost čuti bolj kot so jih čutili prejšnji rodovi in vekovi. Prav zato opazamo zlasti v dramatični književnosti, da se n. pr. Kristovi podobi pisatelji redno izognejo, jo postavijo v ozadje in njeno prisotnost samo projicirajo na oder. Tudi je v bistvu podoba, ki je osrednja verska skrivnost krščanskega versstva, neuporizorljiva in rad sem verjel igravcu, ki je nekdo samo za odrom moral govoriti Kristove besede, da se je tresel ob njih. Tem teže in tem kočljiveje se mi zdi, postavljati na oder Pasijon v celoti. Nič zato, da obravnava to snov pozneje, pač pa današnji oblikovni gledališki orientaciji, ki se z lučjo in drugačnim osebnim izrazom laže približa kočljivemu bistvu stvari. To pa je še vedno zgolj gledališko vprašanje, ne ono srednjega veka, ko je bil čas dovolj močan, da je celo materializiral najbolj duhovne snovi, niti ono oberamer-gavskega verskega ljudskega gledališča, ki je častila relikvija iz starih časov in s teatrom samim nima bistvenega stika. Če ob vsem tem pomislim, da so Pasijon pri nas igrali na istem prostoru kot zvečer »Seštrici iz Varšave«, potem moram to smatrati predvsem za dobro izbran blagajniški komad, ker je gledališče dobilo ljudsko igro, pripravo, da prilagene z njo najširše občinstvo. Vse to sem omenil zato, da si bistvo stvari laže ogledamo.

I. N. R. I. je scenično prikazovanje zadnjih dogodkov v Jeruzalemu, ki jih v duhu in obredu obnavljamo vel. tedem. G. E. Gregorin, ki igra Kristusa, je menda pobuditelj in glavni avtor igre; vidi pa se delu skrbna roka, večja biblijskega teksta; to je g. dr. R. Tominec. Evangelski tekst je posameznim dogodkom zmiselno interpoliran, lektor med posameznimi slikami jemlje uprizoritvi v veliki meri goło teatralnosti, muzika iz Bachovega Pasijona premakne prireditve iz njenega igralskega bivanja nekam višje. Tudi dramatične scene same so v mnogem oziru samo nakazane in kolikor mogoče dematerializirane. Zamišle režiserjeva je silno rahla, v distanci od predmeta, vendar se slike prelivajo od vizionarnih silhueta, preko osladnih posnetkov barvnih podob do mestoma grobih materialnih scen. Križev pot in križanje sta me potrdila v misli, da je Pasijon res neuporizorljiv. V delu je mnogo izključno oderskega, zlasti zbori sinedrija; ti zbori so igralsko najboljši. Slikarjevo delo je neenotno; režiser in slikar sta se opirala na najrazličnejše zgledje in predloge — tako manjka v delu enotna poteza. Igravci nastopajo z respektom in primerno globino, vendar iz principa, ki smo ga postavili zgoraj, ne morem ocenjevati n. pr. igravca, ki predstavlja Kristusa, ker nam je do notranje njegove podobe in zunanje ne poznamo in je ne potrebujemo, še manj pa nam more biti do teaterske podobe. Splošno so se vsi igravci potrudili, da po svojih najboljših močeh izvrše naloženo jim naloge. Delo tudi zelo močno učinkuje; seveda to še ni nepobiten dokaz, da je uprizoritev iz religioznih motivov nesposobna.

F. K.

Mistika

Pred seboj imamo delo, ki išče v svetovni literaturi sebi enakega. To je Otto Karrerja »Zgodovina mistike na podlagi tekstov« (Textgeschichte der Mystik) v 3. zvezkih. Otto Karrer je med katoliškimi pisatelji najnovejše dobe že zelo zaslovel po življenjskih sv. Avgustina, Ignacija lojolskega ter Franca Borje in Saleškega kot vesten zgodovinar, globok bogoslovni mislec in do dna izdoči, tenkočutni dušeslovec. V pričujočem delu nas uvaja v mistiko v Cerki od sv. Petra do Newmana in Reinharda Sörgeja — mimo našega duha teče tok dvajset stoletij zdaj močnejše, zdaj tišje valujočega mističnega življenja; delo tedaj, katerim se more vzprediti samo Bremondova Zgodovina verske misli v Franciji in Hüglova »Katarina Sienska«.

1. zvezek »Mistični tok« (Der mystische Strom) predločuje bogodotiziranje prve evharistične občine, vpglobljenost mučenikov v Kristusa, mistiko himnov prvih vekov, resno in trpko spokornišvo puščavnikov do mističnih globin Aeropagčana in Avgustina. Nato vidi naše oko po razjedanju preselejevanja narodov bujno cveteti mistiko benediktinstva, ki je spojila klasičnost, urejenost in izčiščenost rimske kulture z mladostnim kipenjem germanskega bogoskajateljstva. Naposled se konča stavba v veličastni dograjenosti verskega nazora Bonaventure in Akvina, v katerem se razumska jasnost harmonično druži z mistično vstopljenostjo v božjo skrivnost.

2. zvezek »Veliki ogenj« (Die grosse Glut) nas uvede v bogato in plamtečo mistiko srednjega veka, 3. zvezek »Bog v nas« (Gott in uns) nam predločuje mistična doživlja nove dobe v Ignaciju, Terezijo, Jancazu od Križa, Lope de Vega, v Francu Saleškem, Margareti Alacoque, Pascalu, Bossuetu, Fénelonu; v Šallierju, Möhlerju, Rosminiju, Gratriju, Newmanu, Katarini Emmerich, Gemmi Gallani, Manzoniu, Lamartinu, Reinhardu Sorge in drugih. Dolga vrsta najzbranejših duhov, ki so za Bogom težili; ki so mnogi v blodnjah zdaj našli, zdaj izgubljali in zopet našli njegov večni lik v boreči se duši, iskali besede za Neizrekljivo in skušali odgonetati skrivnost Večnega v sebi.

Vsak zvezek, na finem papirju, v zlati obrezi in ekskvizitno opremljen ter ilustriran znaša 6.80 mark; za tako opremo zelo nizka cena (Založba Ars sacra v Monakovem).

Delo, ki je nabožno v najlepšem smislu in namenjeno izobražencu, katerega pretrese po svoji resničnosti in sili ter mu bo odkrilo onostranski svet, ki edini uteši dušo.

Pridobivajte novih naročnikov!